

Educar en participació

Una assignatura pendent.

Proposta pedagògica i recursos didàctics

INDEX.

1. PRESENTACIÓ.	4
Casals de Joves de Catalunya i Educar en Participació	4
1.1. CASALS DE JOVES DE CATALUNYA	5
1.2. EDUCAR EN PARTICIPACIÓ	5
1.3. LES PÀGINES QUE ESTAN PER VENIR	6
2. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ.	7
Perquè Educar en Participació?	7
2.1. PERQUÈ EDUCAR EN PARTICIPACIÓ?	8
3. MARC TEÒRIC.	12
Construïm els ciments: Què entenem per ciutadania i participació?	12
3.1. QUÈ ÉS PARTICIPAR?	13
3.2. A PARTICIPAR S'APRÈN PARTICIPANT	14
3.3. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	15
3.3.1. Les tres condicions: VOLER, SABER i PODER	15
3.3.2. Les fases de la participació	16
3.4. ELS NIVELLS DE PARTICIPACIÓ	17
4. PROPOSTA PEDAGÒGICA.	20
Educar en Participació: una assignatura pendent	20
4.1. OBJECTIUS	21
4.2. METODOLOGIA	23
4.2.1. El format	23
4.2.2. La proposta	23
4.2.3. El mètode	25
4.2.4. Les eines	26
5. BLOCS DE CONTINGUT.	27
Voler, Saber i Poder	27
5.1. ORGANITZACIÓ DELS BLOCS TEMÀTICS	28
BLOC 1. VOLER	28
BLOC 2. SABER	29
	2

BLOC 3. PODER	30
BLOC. AVALUACIÓ	31
5.2. CONTINGUTS TEÒRICS	34
5.2.1. L'assemblea i els rols de dinamització	34
5.2.2. Sistemes de presa de decisions	35
5.2.3. L'associacionisme	36
5.2.4. Les fases del projecte	40
5.2.5. Projectes transformadors	44
5.2.6. Exemples de projectes fets a Educar en Participació	45
5.2.7. Els Projectes en el Marc del Servei Comunitari	46
5.3. ACTIVITATS DIDÀCTIQUES	48
5.3.1. Voler	48
5.3.2. Saber	59
5.3.3. Poder	71
5.3.4. Avaluació	79
5.4. RECULL DE DINÀMIQUES	83

1. PRESENTACIÓ.

Casals de Joves de Catalunya i Educar en Participació

1.1. CASALS DE JOVES DE CATALUNYA

Casals de Joves de Catalunya som una Federació que agrupa **associacions juvenils que fomenten la participació dels i les joves**, des de la pròpia organització i sota els principis d'**autogestió, assemblearisme i transformació social**.

El sentit de la federació respon a la voluntat de treballar conjuntament amb la idea que la xarxa d'inèrcies ens permeti a tots els casals optimitzar recursos, ser més capaços d'incidir en les temàtiques que ens afecten com a col·lectiu, intercanviar experiències i poder donar suport a tots els projectes que, sota els principis que compartim, vulguin sumar-s'hi.

Per fer-ho desenvolupem activitats de lleure juvenil que, independentment de la seva tipologia, busquen la implicació i participació dels i les joves. **Casals de Joves de Catalunya neix l'any 1994 amb l'objectiu de consolidar una societat civil forta i articulada que contribueixi al desenvolupament d'una alternativa de transformació que pugui impulsar un sistema de vida diferent de l'existent.**

1.2. EDUCAR EN PARTICIPACIÓ

El projecte *Educar en Participació, una assignatura pendent* pretén promoure la pràctica de la participació activa entre l'alumnat de segon cicle de l'ESO. A través d'aquest **volem remoure consciències, encuriosir, donar l'oportunitat d'experimentar i de disposar d'una vivència participativa per tal de tenir les eines suficients per decidir i formar part activa de la societat, a través de les diferents eines i mètodes de participació.** *Educar en Participació* parteix del reconeixement de què els i les adolescents, són ciutadanes i ciutadans responsables i amb capacitat d'agència per implicar-se i transformar el seu entorn.

L'educació per a la participació, suposa afegir un graó en les posicions pedagògiques reforçant valors com la llibertat, la responsabilitat, el civisme o la inclusió, i actituds com el treball cooperatiu i la responsabilitat social col·lectiva. Calen iniciatives que fomentin la presa de consciència de la condició de ciutadà i ciutadana i dels seus drets i deures, per tal d'incrementar el nivell d'implicació en els afers col·lectius, ja que la participació és un dels principals indicadors del sistema democràtic.

Alhora, *Educar en Participació* pretén **teixir vincles entre l'educació formal i no formal, promovent el relleu de les entitats juvenils** de l'entorn de cadascun dels instituts on es realitza.

1.3. LES PÀGINES QUE ESTAN PER VENIR

El document que teniu al davant recull la proposta educativa d'*Educar en Participació*, i s'ha elaborat amb les següents finalitats:

- Donar a conèixer *Educar en Participació* posant en valor la seva singularitat i capacitat transformadora.
- Servir com a marc de referència per a agents educatius que treballen la participació juvenil.
- Servir com a document marc i guia per als centres educatius i casals de joves que duen a terme *Educar en Participació*.
- Proporcionar pautes d'intervenció i guia didàctica a les persones que dinamitzen *Educar en Participació* a les aules.

Cal remarcar que aquest document pretén ser una guia que faciliti la implementació d'*Educar en Participació*, per aquest motiu és flexible i permet l'adaptació a diferents realitats o contextos d'intervenció, alhora, en cap cas cerca esdevenir una proposta dogmàtica, i està oberta a nodrir-se de l'experiència de totes aquelles persones que la posen en pràctica.

Què trobem en aquest document?

Després d'aquesta breu presentació, i abans d'entrar en matèria, ens cal veure i analitzar d'on ve aquesta voluntat de fomentar l'interès dels joves pels afers col·lectius i acompanyar-los en l'aprenentatge de la participació social. Així doncs, a l'apartat "Perquè educar en participació?" trobareu una petita **introducció i la justificació** d'aquesta proposta educativa.

Tot seguit trobem la **contextualització teòrica**, que ens situarà el concepte de participació i allò necessari per participar. A continuació ens endinsem en la **proposta pedagògica**, on es recullen els objectius i la metodologia d'*Educar en Participació*.

En el darrer apartat d'aquest document trobem els **blocs de contingut** a treballar, consta de tres blocs principals (voler, saber i poder) i un darrer d'avaluació, per cada bloc es recull una proposta d'organització i continguts, material teòric de suport, i un seguit de propostes d'activitats didàctiques per dur a terme amb l'alumnat.

2. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ.

Perquè Educar en Participació?

2.1. PERQUÈ EDUCAR EN PARTICIPACIÓ?

Aquest projecte s'inicia l'any 2005 i sorgeix com una prova pilot realitzada durant els cursos 2006-2007 i 2007-2008 a dos INS de Barberà del Vallès i realitzada en col·laboració entre l'Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya i l'Ajuntament de Barberà del Vallès.

La realitat social en la qual vivim, amb els valors que promou, fa necessària una urgent i intensa intervenció a favor de valors que promoguin un desenvolupament de la democràcia, tals com la convivència, la pau, la responsabilitat, el compromís, la cooperació o la participació.

Entenem la participació com a eina indispensable per aprofundir en el desplegament de la democràcia, ja que n'és una de les seves màximes expressions, a més d'un dels principals vehicles per assolir la llibertat, la convivència, la igualtat, etc. Alhora, aquesta participació s'ha d'enfocar des de la capacitat d'exercir el poder del poble.

El nivell de participació i implicació social no només està estancat, sinó que representa un baix percentatge de la població, dels més baixos d'Europa. És per això que **calen iniciatives que fomentin la presa de consciència de la condició de persona ciutadana, i dels nostres drets i deures, per tal d'incrementar el nivell d'implicació en els afers col·lectius.**

La participació és un dels **principals indicadors del sistema democràtic**. És en aquest sentit, que l'Estatut de Catalunya¹ estableix el dret "a participar en condicions d'igualtat en els afers públics de Catalunya, de manera directa o bé per mitjà de representants" (art. 29), i l'obligació per part dels poders públics de promoure "la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques", així com la participació "individual i associativa en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític" d'acord amb els "principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia" (art.43).

La participació **ha d'estar present en els diferents espais socials**, a la feina, al barri, a l'escola... I aquesta última, com a un dels principals agents educatius, pot i ha de jugar un paper important en l'aprenentatge dels valors. La LOE² planteja que l'objectiu de l'educació és la transmissió i posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació. Així doncs, la finalitat de l'educació, també és la preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la

¹ DECRET 306/2006, de 20 de juliol, pel qual es dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=401680&language=ca>

²Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2006-7899>

participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable i amb capacitat d'adaptació a les situacions canviants de la societat del coneixement.

En aquesta línia, la LOMLOE³ contempla entre els seus principis “l'educació per a la convivència, el respecte, la prevenció de conflictes i la seva resolució pacífica”(art. únic 1.k), alhora concreta que una de les finalitats de l'educació és “La preparació per a l'exercici de la ciutadania, per a la inserció en la societat que l'envolta i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable i amb capacitat d'adaptació a les situacions canviants de la societat del coneixement.” (art. únic 1.bis.k). Paral·lelament, des de la LEC⁴ s'emfatitza amb la necessitat de contribuir al desenvolupament de les activitats del centre en un clima de respecte, tolerància, participació i llibertat que fomenti entre els alumnes els valors propis d'una societat democràtica (art.29).

Ahora, al PNJC 2030⁵ es defensa que **“La participació de les persones joves en la vida comunitària així com el seu reconeixement com a agents de canvi i transformació social són aspectes imprescindibles per al desenvolupament d'una democràcia plena i un teixit associatiu viu i dinàmic.”** (p.44). D'aquesta manera aposta, entre d'altres, per “Garantir el dret a la participació de les persones joves i la seva capacitat d'incidir en els afers que les afecten”, “enfortir i donar suport al teixit associatiu juvenil, així com al moviment juvenil organitzat, a fi d'assegurar-ne la viabilitat i continuïtat”, “Afavorir la igualtat d'oportunitats d'accés a la participació associativa, comunitària i a les xarxes relacionals, al mateix temps que es vetlla per pal·liar les desigualtats socials” i “Fomentar la cultura participativa de les persones joves mitjançant els diferents agents socialitzadors”(p.46).

Des del món local, des de la societat i des de l'escola, volem promoure els valors de la ciutadania i la participació. **La ciutadania no es pot entendre com un estatus, sinó com un comportament actiu vers la societat.** La participació és l'instrument per exercir la ciutadania.

Una ciutadania dinàmica i en constant revisió, una forma de relacionar-se en societat i de formar-ne part, com un element actiu de l'espai públic. La ciutadania és la peça angular d'una democràcia que es troba en constant reconstrucció i redefinició.

La ciutadania i la seva concepció de la participació suposa entendre una altra forma d'educar i socialitzar els infants i els joves. **Cal implementar programes i projectes que**

³ Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2020-17264>

⁴LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=480169>

⁵ Generalitat de Catalunya. (2023). Pla Nacional de la Joventut de Catalunya 2030. https://jovecat.gencat.cat/web/.content/Detall/Pla-Joventut/Documents/20231123_Maquetacio_Pla_Joventut_Baixa.pdf

puguin mostrar i fomentar els espais de participació, així com encetar processos educatius per tal d'establir un veritable motor de canvi, de transformació cap a una societat inclusiva, on hi hagi una ciutadania activa, participativa i igualment responsable d'allò anomenat "espai públic".

Sens dubte l'educació per a la participació, suposa afegir un graó en les posicions pedagògiques de l'educació, per tal d'incloure la participació en aquest món de l'educació en valors. **Es fa poc comprensible entendre la participació des d'una visió que no inclogui valors com la llibertat, la responsabilitat, el civisme o la tolerància, o actituds tals com el treball en equip, la negociació o la comunicació.**

És doncs la participació un aspecte altament educable que ens endinsa en aspectes tan pluridisciplinaris com són l'educació en valors, el coneixement del teixit social o les habilitats socials. Ponderar uns aspectes o uns altres per tal de donar resposta a una major necessitat o demanda és un element que difícilment pot establir-se a priori.

La necessitat de **donar resposta a l'exponencial complexitat de la nostra societat** suposa que les administracions locals hagin de crear i promoure espais on la ciutadania i els col·lectius i associacions, puguin assolir un rang de presa de decisions més ampli, és a dir, amb un increment de la implicació de la ciutadania en les decisions. Aquest fet suposa un canvi de paradigma, sovint difícil d'ubicar en unes coordenades comunes per tots i totes, ja que els conceptes de decisió, participació, implicació o responsabilitat, no preveuen una concepció universal.

A participar s'aprèn participant, i aprendre a participar vol dir necessàriament participar, és a dir, informar-se, prendre part, posicionar-se, construir, implicar-se i criticar, però igualment comprendre i escoltar, col·laborar i conèixer el punt de partida i quins són els espais socials i institucionals per participar. És, per tant, amb el desenvolupament d'aquesta habilitat (la seva pràctica) que cada individu va perfilant la seva manera de participar, adquirint habilitats i coneixements que li permetran exercir-la amb plenitud. **La participació no es pot transmetre teòricament, s'ha d'interioritzar.** I és aquí on trobem un dels principals factors de la manca de consciència de ciutadania activa (els ciutadans i les ciutadanes que participen) que identifica la societat d'avui.

Participar és prendre consciència que un individu forma part d'una col·lectivitat, i aquesta col·lectivitat necessita, l'opinió de cada un dels seus membres per poder decidir el camí que ha de marcar, però també necessita del seu esforç per tal de construir-la. En una comunitat, tothom rep, però tothom aporta. Aquesta aportació és la participació.

La comunicació i el diàleg entre les persones són els pilars constructors dels processos de participació, és per això que la participació suposa la manifestació d'unes determinades necessitats, inquietuds o simplement desitjos, dels individus amb el fi que siguin escoltades i recollides per altres persones. És, per tant, una construcció que va de la

voluntat personal o les inquietuds i necessitats individuals a les voluntats i necessitats grupals, creades a través del diàleg i la comunicació interpersonal.

Iniciarem l'aprenentatge a partir dels aspectes més personals de cada alumne, com participa a casa, a l'escola, o simplement quins són els seus desitjos i les seves propostes més pròpies sobre el món i la ciutat que l'envolta. Així és com **el procés avança cap a estrats més socials**, els quals necessiten que hi siguin presents un seguit de competències més transversals, com ara l'assertivitat, l'escolta activa o la negociació. Tot el procés preveu una constant retroalimentació de cada moment viscut, a partir de la relació amb els companys i companyes, l'alumnat es qüestionarà i plantejarà quin és el seu nivell d'implicació i participació en el seu entorn, tant a nivell individual com col·lectivament.

Paral·lelament, ***Educar en Participació***, també vol respondre a la necessitat de relleu de les entitats juvenils dels pobles, barris i ciutats. És per això que aquesta "Assignatura" esdevé una eina i recurs per tal de fomentar la participació i la incorporació de les joves a les entitats i/o associacions juvenils del seu entorn, donant-les a conèixer i promovent la realització d'un projecte conjunt amb aquestes entitats.

3. MARC TEÒRIC.

Construïm els ciments: Què entenem per ciutadania i participació?

3.1. QUÈ ÉS PARTICIPAR?

Existeixen diferents elements i condicionants que ens afecten en la nostra vida diària i marquen les nostres opcions de desenvolupament social, econòmic, laboral, etc.

Aquests elements són comuns a la col·lectivitat, sigui quina sigui: l'escala veïnal, la gent de l'escola, els companys de feina, la totalitat de veïns del municipi, els habitants d'un país, entre d'altres.

- Depenent de la política d'un país, dels seus recursos, de la seva història, etc; els seus habitants tindran una sanitat o una altra, un transport públic o un altre, uns sous més alts o més baixos, més o menys atur, un tipus d'escola o una altra...
- Al mercat laboral, depenent del tipus d'empresa, de les característiques de l'empresari, de l'existència o no de sindicats i de la resta de companys, tindrem unes condicions i ambient laboral diferents.
- Als centres d'ensenyament, depenent dels recursos que hi destini l'administració, depenent de la directiva, de la totalitat del professorat, de l'existència o no d'associació de pares i mares, etc; tindrem una o altra proposta educativa.

Aquests condicionants no són estàtics: han estat creats i modificats al llarg del temps. És, per tant, una construcció social que pot evolucionar i transformar-se des dels diferents espais. **L'establiment d'un estat en règim de democràcia permet transformar tots aquests condicionants des de tots els espais possibles**, sense que aquest fet impliqui il·legalitat o s'hagi de defensar de forma clandestina. L'elecció dels càrrecs polítics possibilita que la ciutadania posi en clau institucional les seves pròpies idees de com la societat i els seus condicionants han de ser transformats. Així mateix, **la democràcia permet el sorgiment de col·lectius associats que esdevenen actors transformadors de forma activa des de la dimensió social**.

Malgrat això, el desplegament de la democràcia es troba en un procés continu, lluny d'erigir-se com una finalitat acabada i perfeccionada, la democràcia suposa aprofundir en ella mateixa, consolidant, modificant espais existents o creant-ne de nous:

- La consolidació i/o creació de diferents espais formals en l'àmbit de l'administració de representació: consells consultius, espais de negociació, consultes ciutadanes, referèndums...
- La creació i foment d'espais informals de representació.
- El foment i suport del poder no institucional: l'organització de la societat com a estructura autònoma per al desenvolupament d'iniciatives civils, l'associacionisme.
- La manera de fer dels representants: oberts a les diferents realitats socials i adaptables a la canviant realitat. Amb una real predisposició de servei a la societat.

És per això que ara cal treballar d'una manera integral:

- Creant espais de representació.
- Obrint els espais de decisió.
- Motivant a interessar-se pels afers col·lectius i a assumir responsabilitats.
- Canviant les estructures i els mètodes de treball dels espais i canals de decisió, representació.
- Formant en la cultura participativa.

Si existeixen condicionants que marquen el nostre desenvolupament com a persona i les nostres relacions interpersonals, i si aquests condicionants es poden canviar, l'única manera de fer-ho, és involucrant-nos en la definició, construcció, modificació i en cas de ser necessari, en l'eliminació d'aquests. D'això, se'n diu participar.

Participar és prendre consciència que formem part d'una col·lectivitat, i per tant ens cal conèixer quin és el nostre entorn, com està configurat, per poder-lo sentir com a propi i fer-nos corresponsables dels afers que afecten al conjunt. I és que en una comunitat, tothom rep, però tothom aporta. Aquesta aportació és la participació.

Podem afirmar que sense participació no hi ha democràcia, i quanta més participació hi hagi, més avançada serà la democràcia. I és que si volem crear una societat democràtica on puguem créixer (com a societat i com a persones) l'única manera és implicar-nos en els afers públics, que no són altra cosa que els nostres afers. Si nosaltres formem part de la societat, els assumptes de la societat són els nostres assumptes.

3.2. A PARTICIPAR S'APRÈN PARTICIPANT

A participar s'aprèn participant. La participació és un mitjà i un valor en si mateix, per tant, el dret a participar s'ha de conèixer a la vegada que hem de garantir unes condicions mínimes per exercir-lo. No podem pretendre que primer aprenem la teoria del que és participar i, de sobte, ens adonem que ja sabem participar. **La participació** va molt més enllà, **és una actitud, una manera de fer.** És, per tant, amb el desenvolupament d'aquesta habilitat (la seva pràctica) que cada individu va perfilant la seva manera de participar, adquirint habilitats i coneixements que li permetran exercir-la amb plenitud.

La societat "sense obligacions" en què vivim és sovint obra d'un model de desenvolupament econòmic que indueix a la delegació constant de moltes de les qüestions quotidianes, de forma que la població juvenil creix i es desenvolupa en un marc social excessivament assistencial, de forma que la implicació ni emotiva ni social ni política obra els seus efectes. Hom no pot dir que cap persona neix amb una vocació o un propòsit específic de participar, **la participació i la motivació per prendre part en els assumptes**

públics són el recull d'un seguit experiències i vivències per part de la persona que la fan susceptible de voler expressar-se i participar, de voler implicar-se en l'esfera social i pública.

La realitat social i els condicionants d'allò que volem transmetre (ciutadania activa) fan que pel moment s'hagi de ser prudent en esperar alts índexs de participació a curt termini per moltes actuacions que es facin. Com en tot procés d'aprenentatge, aquest s'ha de plantejar a través d'una gran inversió i d'una dedicació significativa de recursos i esforços durant un llarg període de temps. L'educació, i en aquest cas l'educació en valors (ciutadania activa) és una inversió a mig i llarg termini.

3.3. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?

Com s'ha anotat anteriorment, quan estem parlant de democràcia, ens referim a un sistema social que aposta per l'accessibilitat de la totalitat del col·lectiu a les decisions que els afecten. I d'això és el que en diem participació. I aquesta participació, per tal que sigui efectiva, ha de constar d'uns elements fonamentals:

- Que es basi en l'**assumpció de la responsabilitat** que cada individu de la comunitat té sobre el sosteniment d'aquesta.
- Que disposi de les **condicions mínimes** per tal d'exercir-la.
- Que sigui **estable**.
- Que tingui la capacitat per tal de **construir la societat** que volem.
- Que **sigui plena** o almenys hi hagi l'opció i condicions per estar present en plenitud.

3.3.1. Les tres condicions: VOLER, SABER i PODER

Per a participar s'han de donar tres condicions:

- **Voler** → Per activar l'acció de participar ha d'existir la inquietud de fer-ho, aquesta motivació per incidir en la vida pública es genera a través de les experiències i situacions viscudes que susciten la necessitat d'expressar-se, generar o transformar l'entorn i la realitat de cadascú.
- **Poder** → Per molt que vulguem, si no hi ha espais reals de participació, aquesta voluntat es pot veure frustrada, tot i que sovint molts col·lectius o persones individuals després de molts anys d'implicació aconseguen crear els espais de

participació, a nivell institucional i/o en la xarxa social. És per això que per poder participar s'han de crear espais de participació, i això es tradueix en que l'administració ha de codecidir amb la ciutadania el futur d'aquesta, s'han de crear associacions, s'ha d'ajudar a les diferents plataformes participatives.

- **Saber** → A participar, com a tot, s'ha d'aprendre, és a dir, les persones hem d'adquirir eines, habilitats i recursos per tal d'exercir satisfactòriament el nostre dret a participar, i la millor manera de fer-ho és des de la pràctica. Com s'ha esmentat abans "a participar s'aprèn participant" i com a tot procés d'aprenentatge, s'ha d'anar de menys a més.

Les persones han de disposar de la possibilitat i capacitat per estar presents en cada una de les fases que intervenen en la construcció social, sovint certs condicionants personals o grupals, posen molts obstacles en la implicació per part de la ciutadania en totes aquestes fases: falta d'espais físics, falta de temps, falta de recursos... Tots aquests dèficits que amb la flexibilització de les administracions i la incorporació de nous elements de comunicació poden ajudar a minvar molts dels obstacles de la ciutadania.

3.3.2. Les fases de la participació

Partim de la base que tothom té un plantejament de vida, un ideari. Per molt simple, complex o més o menys desenvolupat i/o estructurat, tothom reacciona davant d'una situació i ho fa en base al seu posicionament ideològic. Per tant, davant d'una situació concreta (la guerra de l'Iraq, la proposta de modificació de l'estatut de Catalunya, però també la situació laboral, l'estat de la cultura, la situació de les dones, de l'ensenyament, la convivència a l'escala de veïns, etc.) **tothom té la capacitat de fer una anàlisi**, una altra cosa és que la gent no ho consideri oportú o prioritari i dediqui els seus pensaments a altres qüestions, donada la falta de motivació.

D'aquesta anàlisi de qualsevol realitat, en sortirà **una lectura d'una situació que contrastada amb la ideologia de l'individu generarà un posicionament**, en concordança i de suport a la situació analitzada, o contrària a aquesta. Depenent del posicionament la situació analitzada serà més tolerable o menys. En aquest segon cas, caldrà una **proposta per tal de pal·liar-la o modificar-la**, per tal d'arribar a una altra situació que s'adeqüi més amb el nostre ideal social.

Aquesta proposta necessita d'una **planificació per fer tal de poder imaginar una estratègia d'acció** que contempli els diferents factors necessaris, i així afrontar amb èxit allò que ens proposem. Una vegada planificat, caldrà treballar per disposar de les eines i de tot allò necessari, allò que ens ha de servir per aconseguir allò proposat. **L'organització**,

seran aquells preparatius del que hem dibuixat a la planificació, i que **ens permetran l'execució** de les accions planificades per tal d'assolir el que ens hem proposat. Tot aquest procés genera una nova realitat, en aquest moment s'haurà d'avaluar l'assoliment dels objectius plantejats i les accions desenvolupades, alhora que ens situarem de nou a l'inici del procés de participació, on analitzarem la realitat del moment.

3.4. ELS NIVELLS DE PARTICIPACIÓ

Hi ha moltes maneres de participar i totes tenen la seva lògica i el seu moment i no han de ser necessàriament excloents de la resta: opinar en una xerrada, escriure una reclamació, manifestar-se, organitzar una activitat (per la comunitat), assumir un càrrec de responsabilitat en una associació, votar a les eleccions. Ara, no totes aquestes participacions tenen el mateix valor; si volem parlar de participació real, hem d'establir criteris qualitatius. I és que hi ha escales de participació, que principalment tenen a veure amb la repercussió que aquestes accions tenen:

- Cap a l'exterior, la repercussió que té de cara a la societat, el que aquesta acció aporta.
- Envers un mateix: la repercussió que té aquesta participació en l'assumpció de responsabilitat i la implicació que ens requereix.

Aquesta última repercussió es pot avaluar identificant les fases de la participació en què l'individu està present. **Per tal que la participació es doni plenament, és necessari que l'individu participi de l'anàlisi de la realitat, la construcció del posicionament, de la proposta, de la planificació, execució i avaluació d'aquesta situació.**

Hi ha diversos autors que estableixen nivells o escales de participació, tals com Rogert Hart o Ana Novella i Jaume Trilla. En aquest cas agafarem com a referència els nivells de participació que proposa Ana Novella a l'article *Formes de participació infantil: la concreció d'un dret* (2008)⁶. En aquest article estableix els següents nivells, referint-se a infants, però adaptable com a marc de referència a adolescents, joves i adults:

⁶ Novella, A. (2008). Formes de participació infantil: la concreció d'un dret. *Educació Social. Revista d'intervenció socioeducativa* (38), 77-93. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165587/241165>

- **Participació simple:**

És la més elemental. Es caracteritza bàsicament perquè [la jove] pren part en una activitat com a espectador o com a executant passiu. [La jove] s'incorpora al desenvolupament d'una acció que algú altre, majoritàriament un adult, l'ha organitzada per a ells/elles. Encara que la proposta és pensada per implicar i satisfer les necessitats dels [joves], aquests no han intervingut en la seva definició o concreció, ni en les decisions sobre el seu contingut o desenvolupament. [La jove] és un[a] consumidor[a] d'una proposta participativa i, en el millor dels casos, en el desenvolupament podrà anar incorporant elements que la transformaran. (Novella, 2008, p.80)

- **Participació consultiva:**

El segon tipus de participació implica un pas més, ja no són simples espectadors, executants o usuaris d'una proposta premeditada i externa, sinó que se'ls demana implicació mitjançant l'ús de la paraula. [Les joves] s' impliquen en aquells temes que els afecten directament o indirectament, i ho fan opinant, proposant i valorant de variades maneres i en diferents espais. A partir de les diverses opinions i veus manifestades, els organitzadors de la consulta faran coses (tiraran endavant un procés, una acció o un projecte ...). (Novella, 2008, p.81)

- **Participació projectiva:**

Les dues formes de participació anteriors, la simple i la consultiva, tenen sempre una certa connotació d'exterioritat, perquè majoritàriament són promogudes per algú extern al grup [de joves]. A partir d'aquest tercer nivell, [la jove] ja no és simple consumidora d'una proposta, ni participa per fer sentir la seva veu. A partir d'ara, [la jove] formarà part activa de l'acció participativa arribant a ser agent de canvi. Convertir-se en agent significa sentir-se corresponsable del projecte i entendre que la implicació és important perquè aquest projecte es desenvolupi i prengui forma. En aquesta forma s'exerciten tot tipus de competències que fan possible implicar-se de forma cooperativa i autònoma. Reutilitzant les paraules d' Apple i Beane (1997), en aquest tipus de participació "[les joves] són fabricants d' iniciatives participatives". (Novella, 2008, p.84)

- **Metaparticipació:**

Aquesta és l'última forma de participació i la que té un major grau de complexitat. En ella, [les mateixes joves] demanen, exigeixen i/o generen nous espais i mecanismes de participació. L'objectiu de la participació és la mateixa participació. I ho pot ser de dues formes complementàries i interrelacionades. La primera fa

referència a la reivindicació del seu dret a participar en alguna qüestió perquè consideren que s'han de poder expressar i s'ha de tenir en compte la seva opinió. Els continguts de la participació, en aquest cas, tenen a veure amb els drets; amb els espais i canals perquè es puguin exercitar, i les competències personals i col·lectives per poder exercir-los realment. La segona fa referència a la possibilitat que tenen de parlar de la mateixa participació, d'aturar els processos o les iniciatives de participació i reflexionar-hi amb la voluntat de fer una millora. Es tracta de l'anàlisi dels mateixos processos de participació, des de la reflexió i de la valoració constructiva sobre l'organització i la implicació dels diferents elements que hi intervenen i que afavoreixen o dificulten els processos. (Novella, 2008, p.86)

L'associacionisme és una de les màximes expressions participatives, ja que una estructura associativa permet exercir la participació i assegura la capacitat i oportunitat d'estar representat en cada una de les fases mencionades en el bloc anterior (anàlisi, posicionament, proposta, planificació, execució i avaluació). A més, l'associacionisme, busca i permet posar en pràctica una participació plena, alhora que pretén establir i crear nous espais participatius per a la societat. És per això, que a part de ser una de les màximes expressions participatives, també es troba en el nivell més elevat de participació.

4. PROPOSTA PEDAGÒGICA.

Educar en Participació: una assignatura pendent

4.1. OBJECTIUS

Un cop coneixem els fonaments d'on sorgeix la proposta pedagògica d'*Educar en Participació: Una assignatura pendent*, concretem com es materialitza aquesta.

Les finalitats i els objectius d'*Educar en Participació* parteixen de l'ideari i la metodologia que promovem des de Casals de Joves de Catalunya amb el nostre model d'intervenció de Casal de Joves associatiu. Es planteja partir de la realitat del grup i les experiències personals cap a un procés d'aprenentatge pràctic.

En aquest sentit ens marquem unes finalitats i uns objectius que ens facilitin poder conèixer quina és la nostra realitat perquè, un cop en fem una bona anàlisi, identifiquem quines són les necessitats i els interessos del conjunt de persones que formen part d'aquest entorn i així poder establir pautes de treball col·lectiu.

Consegüentment, ens marquem els següents objectius generals i específics:

Despertar l'interès pels afers públics i per la seva vinculació a ells.

Els afers públics d'un municipi són aquelles qüestions que afecten el conjunt de la ciutadania i, per tant, cal que l'alumnat els sàpiga identificar i reconèixer. Alhora, també ha de conèixer quins són els espais participatius existents en el territori, per poder determinar en quina mesura -si és que li ve de gust- pot i vol implicar-se.

- Conèixer els afers públics del territori.
- Conèixer els espais participatius existents en el territori.

Identificar i comprendre les necessitats i els interessos personals i col·lectius.

Entenem que, individualment, necessitem un reconeixement personal que ens faciliti una bona construcció de la identitat pròpia, per així tenir capacitat de trobar quins són els interessos i les necessitats personals. Però també hem d'identificar aquells que afecten un grup, i en aquest sentit, al llarg de les sessions, ens cal crear un clima de confiança i que l'alumnat compregui i conegui l'altre punt de vista per conscienciar sobre la pertinença a un col·lectiu. D'aquesta manera, amb la comunicació i el diàleg entre les persones, establim uns nivells de col·laboració entre els membres del grup per definir un projecte comú.

- Desenvolupar el reconeixement personal com un procés de construcció de la identitat pròpia.
- Crear un clima de confiança dins del grup.
- Ser conscient de la pertinença a un col·lectiu.
- Comprendre i conèixer l'altre punt de vista.
- Adquirir sentiments de pertinença de grup i d'unió.

Dotar d'eines i habilitats socials per participar.

Per participar, a més de voler, cal poder fer-ho, i és aquí on cal conèixer aquelles eines i habilitats socials que ens ho faciliten. En aquest sentit el crèdit es dota de diferents tipus de dinàmiques de grup que ajudin l'alumnat a treballar i desenvolupar aspectes com la comunicació i el diàleg, el treball en equip, la confiança en la pròpia persona i en d'altres, la cooperació i el respecte, la resolució de conflictes...

- Desenvolupar eines de comunicació.
- Conèixer dinàmiques de grup.
- Crear espais d'experimentació.

Fomentar la participació.

Conèixer l'estructura d'un procés participatiu és fonamental per poder implicar-s'hi i actuar en qualsevol situació. Així doncs, l'alumnat ha de viure en primera persona aquest procés i serà mitjançant els espais d'experimentació quotidians que coneixerà quins són els diversos espais de participació, com funciona l'associacionisme, què succeeix quan ens plantejem dur a terme algun tema que ens interessa i treballem per fer-lo realitat.

- Conèixer l'estructura d'un procés participatiu.
- Conèixer com funciona l'associacionisme.
- Conèixer diversos espais de participació.

Fomentar la responsabilitat en la construcció i el desenvolupament de la comunitat.

Com a ciutadanes i ciutadans d'una comunitat hem de conèixer què i qui treballa en i pel territori, des dels serveis de la pròpia administració fins a les associacions i entitats del municipi. Al llarg de l'experiència de participació l'alumnat visualitza i coneix l'estructura, l'organització i el desenvolupament de les accions de grup, siguin pròpies o alienes, fet que l'ajuda a poder analitzar l'efecte del seu posicionament personal davant de la realitat existent i determinar quin vol que sigui el seu vincle amb els afers públics.

- Conèixer les associacions, entitats i col·lectiu de l'entorn.
- Conèixer l'estructura, organització i desenvolupament de les accions grup.
- Analitzar l'efecte del seu posicionament personal davant de la realitat existent.
- Estimular la vinculació amb els afers públics.
- Desenvolupar projectes participatius i transformadors oberts a la comunitat.

4.2. METODOLOGIA

4.2.1. El format

Apostem per formar a l'alumnat de forma **experiencial i pràctica**, de manera que al llarg de diferents sessions durant el curs escolar l'alumnat sigui capaç de generar un projecte en grup, que sigui realista, que doni resposta a una necessitat o inquietud grupal o social i que aquest es realitzi amb el suport de les entitats i associacions del seu entorn.

Aquesta experiència cerca **estimular la curiositat i la descoberta dels afers socials i globals per engrescar als i les joves a implicar-se i participar en el seu entorn**. Oferint, als instituts de secundària, una proposta pedagògica innovadora adreçada al foment de la participació juvenil.

La intervenció educativa amb l'alumnat té una durada d'entre 20 i 30 hores en horari lectiu que es poden distribuir durant tot un curs escolar, i a més compta amb hores d'intervenció fora de l'horari lectiu destinades a la participació autònoma de les adolescents desenvolupant activitats en la comunitat.

El format és flexible i es pot encabir en el currículum de segon cicle d'ESO a les matèries de Cultura i Valors Ètics, com a Servei Comunitari, dinamització d'espais de tutoria, com a matèria optativa o en el marc de projectes transversals.

4.2.2. La proposta

Les competències per a la participació social i democràtica no s'adquireixen espontàniament sinó que s'han d'anar adquirint mitjançant l'aprenentatge d'habilitats i capacitats per a l'autonomia, el diàleg, la col·laboració i la corresponsabilitat.

Per aquest motiu, iniciem l'aprenentatge a partir dels aspectes més personals de cada adolescent, com participa a casa, a l'institut, o simplement, quins són els seus interessos i motivacions i la seva mirada sobre el món i l'entorn que l'envolta. Així és com el procés avança cap a estrats més socials, els quals necessiten que hi siguin presents un seguit de **competències transversals, com ara l'assertivitat, l'escolta activa o el consens**. Tot el procés preveu una constant **revisió crítica i constructiva**, i l'adaptació de cada moment viscut, doncs a partir de la relació amb els companys i companyes, les adolescents es qüestionaran i plantejaran quin és el seu nivell d'implicació i participació en el seu entorn, tant a nivell individual com col·lectiu.

D'aquesta manera, a partir de la triple dimensió de la participació (voler, poder, saber) es conclou com a proposta un model pedagògic que les articula. Aquest inclou processos d'aprenentatge que interpel·len:

- a) **l'acció i reflexió individual** (com es participa a casa o a l'escola, quins són els desitjos i les propostes sobre l'entorn proper i el món, etc.) posant de manifest la singularitat de cadascú.
- b) la **construcció col·lectiva** on entren en joc competències transversals, com ara l'assertivitat, l'escolta activa o la negociació.
- c) el **diàleg entre la vessant individual i la social**, on a partir de la relació entre iguals, les joves es qüestionen i plantegen quines són les seves expectatives sobre l'entorn més proper i el món, així com quina és la seva implicació i participació en aquest.

En aquest model es posa a les adolescents al centre, la figura de la persona adulta (docent, dinamitzadora, monitora...) desenvolupa un rol d'acompanyament, facilitació i suport al procés d'aprenentatge. En aquest sentit, juga un paper molt important llegint el grup i les seves potencialitats i dificultats, per oferir recursos adequats a cadascun dels i les joves.

Tot plegat es concreta en un model pedagògic estructurat en tres blocs:

- **BLOC 1. VOLER.** Es cerca **motivar** a les alumnes a participar a través de despertar les seves inquietuds, per això es desenvolupen dinàmiques de cohesió, confiança, descoberta de l'entorn i anàlisi dels diferents àmbits de participació personal. S'ha d'aconseguir que siguin les joves les que vulguin participar.
- **BLOC 2. SABER.** Es cerca **aprendre a participar** i adquirir les eines i habilitats socials per fer-ho. Es treballarà a través de posar en pràctica l'assemblearisme, la presa de decisions, el treball en equip i la cooperació, la comunicació assertiva i la resolució de conflictes. Alhora, també és el moment de conèixer entitats, associacions i col·lectius de l'entorn que puguin aportar contingut o formar l'alumnat en aquelles temàtiques del seu interès.
- **BLOC 3. PODER.** Es cercar generar un espai on els i les joves puguin **participar directament** a través de la realització d'un projecte en equip que respongui a les seves inquietuds i necessitats del seu entorn.
- **AVALUACIÓ.** Transversalment, durant el desenvolupament de tota la intervenció educativa i també en finalitzar-la, es duen a terme espai d'avaluació per revisar el desenvolupament de les accions realitzades i ajustar les següents passes a la realitat, per valorar el progrés personal i les competències adquirides, i també per avaluar la pròpia proposta pedagògica i la seva implementació.

Aquests tres blocs no tenen perquè ser seqüencials i desenvolupar-se de forma lineal, poden alternar-se i superposar-se activitats de diferents blocs durant tot el temps que es treballa amb l'alumnat. Dependrà sempre del temps disponible i la situació del grup i context on es desenvolupa *Educar en Participació*.

Per dur a la pràctica aquesta proposta us proposem un seguit d'activitats que permetran iniciar el viatge cap a la participació plena de l'alumnat. Tot i així, recordem que són només una proposta inicial i que estan obertes en tot moment a adaptar-se a la realitat del grup amb què es treballa, i per descomptat, a dissenyar noves activitats.

4.2.3. El mètode

El principal plantejament que fem és que **l'alumnat sigui protagonista de l'aprenentatge**, facilitant així el principi de participació activa. Tenim present quins són els seus coneixements previs sobre la temàtica a tractar per poder concretar quins són els seus interessos i les seves necessitats. D'aquesta manera aconseguim un clima de confiança de grup i prou motivador perquè visquin tot el procés en primera persona, sentint-se participants d'un procés en el qual tenen la paraula.

La intencionalitat és acompanyar l'aprenentatge de la manera més vivencial possible, alhora que volem despertar interès i motivació vers aquelles qüestions del seu voltant. Així doncs, no són tan importants els continguts teòrics d'aquests conceptes, com **l'experimentació d'un procés de construcció col·lectiu de l'aprenentatge** del que és participar i sentir-se membre actiu, compromès i responsable de l'entorn en el qual vivim.

Pel que fa a la metodologia tenim molt clar que ha de partir d'una vessant constructivista de l'aprenentatge i amb les bases de l'educació no formal. Així plantejarem alguns aspectes i reflexions que influencien en un procés participatiu i que hem de tenir en compte per assegurar l'èxit d' *Educar en Participació*.

- Partir des de la pròpia experiència.
- Treballar el sentiment de pertinença a un col·lectiu.
- Des d'una metodologia activa, tenint en compte que la pràctica s'aprèn amb l'acció.
- Amb un bon coneixement del territori i les oportunitats de l'entorn per afavorir el treball en xarxa.

4.2.4. Les eines

Si tenim present que el concepte de ciutadania recau en la definició de ciutadana i ciutadà com a membres actius de la seva comunitat, l'alumnat també ha de ser responsable del que es fa durant el desenvolupament d'*Educar en Participació*. Cal que tothom se senti còmode des d'un principi per concretar una dinàmica positiva per al bon funcionament del grup. Per això cal tenir en compte la flexibilitat i el dinamisme de la programació, de manera que puguem garantir una formació dinàmica i activa. D'aquesta manera, resulta essencial tenir en compte els següents elements a l'hora de planificar les diferents sessions amb l'alumnat:

- **El treball en petit grup.**

Amb aquest format podem treballar millor el sentiment de pertinença a una voluntat col·lectiva, la implicació es fa més latent i cadascuna de les persones del grup pot expressar, opinar i debatre amb més tranquil·litat i confiança. Cal tenir en compte que les relacions socials que hi ha dins d'un grup es fan complexes i per això el petit grup ens facilita treballar la presa de decisions, la comunicació, la cooperació o la gestió i resolució de conflictes. Volem que l'alumnat experimenti personalment la premissa que la totalitat d'un grup suposa més que la suma de les parts, per poder valorar positivament la complexitat de treballar amb altres persones.

- **La dinàmica no formal.**

Per potenciar és el dinamisme de les sessions formatives potenciem l'ús de dinàmiques de grups o jocs de simulació. Volem donar peu a la reflexió per mitjà de l'acció, i d'aquesta manera arribar a la formulació, concreció i entesa conjunta dels conceptes treballats. Així, es possibilita l'expressió individual per arribar a la construcció de coneixement col·lectiu, amb el treball de consens. Partim de la convicció que la reflexió a partir de l'experimentació desenvolupa un plantejament individual davant una realitat a transformar. Volem potenciar l'opinió crítica de l'alumnat per què les accions i projectes conjunts parteixin d'un convenciment raonat i interioritzat.

- **La coherència teòric - pràctica.**

Cal ser coherent en la manera de fer i de dinamitzar l'aula amb allò que s'està treballant i pretén aconseguir, la participació de l'alumnat i una major agència en els seus espais. D'aquesta manera les persones que dinamitzen el projecte juguen un important paper d'acompanyament del procés, són referents pel que fa a la coherència entre els objectius i la metodologia, alhora que estableix en tot moment un clima de màxima obertura i negociació al voltant dels aspectes tant del crèdit com de la vida quotidiana. Amb aquest plantejament educatiu pretenem establir vincles de corresponsabilitat entre els diferents agents que intervenien dins de l'aula i definir els compromisos que prenen conjuntament per afavorir un millor funcionament del quotidià i saber trobar solucions o respostes a les inquietuds o problemàtiques que aniran apareixent.

5. BLOCS DE CONTINGUT.

Voler, Saber i Poder

5.1. ORGANITZACIÓ DELS BLOCS TEMÀTICS

BLOC 1. VOLER

Recorda: Per activar l'acció de participar ha d'existir la inquietud de fer-ho, aquesta motivació per incidir en la vida pública es genera a través de les experiències i situacions viscudes que susciten la necessitat d'expressar-se, generar o transformar l'entorn i la realitat de cadascú.

D'aquesta manera iniciarem *Educar en Participació* cercant les motivacions de l'alumnat per participar a través de **remoure i despertar les seves inquietuds**, per això es desenvolupen dinàmiques de cohesió, confiança, descoberta de l'entorn i anàlisi dels diferents àmbits de participació personal. S'ha d'aconseguir que siguin les joves les que vulguin participar.

VOLER <i>(MOTIVAR-SE)</i>		ACTIVITATS
CREEM EL CLIMA	QUÈ ÉS EDUCAR EN PARTICIPACIÓ? - Presentació de l'assignatura - Expectatives - Coneixements previs - Petita explicació del funcionament i l'avaluació	1.1.1.1. Presentació de l'assignatura
	DINÀMIQUES DE CONEIXENÇA, COHESIÓ I CONFIANÇA Creem el clima perquè tothom se senti còmode i part del grup	1.1.2.1. Bateria d'activitats 1.1.2.2. Preguntes a cegues
COM SOM?	COM SOM LES JOVES? - Anàlisi de les característiques com a col·lectiu de joves - Interessos compartits - Quina percepció tenim nosaltres i altres col·lectius sobre el jovent	1.2.1.1. Com som els i les joves?
	COM SÓC JO I ELS MEUS VALORS? - Com prioritització dels valors? - Quins són els meus valors i que faig en base a aquests? - Què vull fer en base als meus valors?	1.2.2.1. Els meus valors i els de la classe
	COM PARTICIPO?	2.1.4.1. L'Escala de la Participació
COM ÉS EL NOSTRE ENTORN?	COM ÉS L'INSTITUT I L'ENTORN? - Què ens agrada? - Què no ens agrada? - Què canviaria?	1.3.1.1. Com és l'institut, el municipi i el món? 1.3.1.2. Els valors i el "Cuento de la Criada" 2.2.3.1. Mapatge del barri/municipi
QUÈ VOLEM?	QUÈ VOLEM TRANSFORMAR? - Pluja d'idees d'inquietuds - Pluja d'idees de motivacions i propostes de millora - Què ens cal per transformar allò que no ens agrada?	1.4.1.1. Construïm el món ideal
	QUÈ ENS MOTIVA? - Interessos personals - interessos grupals	1.4.2.1. De l'anàlisi a l'acció 1.4.2.2. Aprofundint en els nostres interessos

BLOC 2. SABER

Recorda: A participar, com a tot, s'ha d'aprendre, és a dir, les persones hem d'adquirir eines, habilitats i recursos per tal d'exercir satisfactòriament el nostre dret a participar, i la millor manera de fer-ho és des de la pràctica.

Quan treballem el "saber" realitzarem activitats i dinàmiques amb l'objectiu de què els i les alumnes puguin **aprendre a participar i adquirir eines i habilitats socials per fer-ho**. Per això es treballarà a través de posar en pràctica l'assemblearisme, la presa de decisions, el treball en equip i la cooperació, la comunicació assertiva i la resolució de conflictes.

Aquí també s'encabeixen les accions destinades a **descobrir i conèixer entitats, associacions i col·lectius** de l'entorn que puguin aportar contingut o formar l'alumnat en aquelles temàtiques del seu interès.

Per participar i/o desenvolupar accions transformadores a l'entorn també és necessari tenir coneixements sobre la temàtica a abordar, per tant, també realitzarem **activitats formatives** sobre aquelles temàtiques concretes on l'alumnat vulgui aprofundir.

SABER <i>(FORMAR-SE)</i>		ACTIVITATS
QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	TREBALL EN EQUIP I COOPERACIÓ	2.1.1.1. L'equip 2.1.1.2. Nova imatge
	LA COMUNICACIÓ - L'escolta activa - La comunicació assertiva - Parlar en públic i estructurar el discurs	1.4.2.2. Aprofundint en els nostres interessos 2.1.5.1. Les assemblees i la comunicació assertiva 2.1.5.2. Jurat dels Pulitzer 2.1.5.3. El llop
	COM PARTICIPEM - Els rols en la participació - Perquè ens costa participar?	
	NIVELLS DE PARTICIPACIÓ - Què vol dir participar - Escala de participació - Com participo jo (a casa, a l'institut, a l'entorn...)	2.1.4.1. L'Escala de la Participació
	SISTEMA DE PRESA DE DECISIONS - Assemblearisme - El consens	2.1.5.1. Les assemblees i la comunicació assertiva 2.1.5.2. Jurat dels Pulitzer 2.1.5.3. El llop
	RESOLUCIÓ DE CONFLICTES EN EL TREBALL EN EQUIP	
QUI I COM PARTICIPA AL NOSTRE VOLTANT?	QUÈ ÉS UNA ASSOCIACIÓ I TIPOLOGIES	2.2.1.1. De les idees a l'associacionisme
	VISITES A ENTITATS I ASSOCIACIONS DE L'ENTORN - Properes al centre - Que parteixin de les motivacions i inquietuds de les alumnes	2.2.2.1. Trivial d'entitats del barri 2.2.2.2. Visitem l'associacionisme juvenil
	XARXA DE RECURSOS AL NOSTRE ABAST	2.2.3.1. Mapatge del barri/municipi
APRENEM MÉS SOBRE LES NOSTRES INQUIETUDS	DINÀMIQUES DE TEMÀTIQUES CONCRETES (Feminismes, salut, habitatge, oci alternatiu, etc.)	
	FORMACIONS AMB EXPERTES	

Més endavant trobareu un recull de contingut associat a aquest bloc sobre:

- [5.2.1. L'assemblea i els rols de dinamització](#)
- [5.2.2. Sistemes de presa de decisions](#)
- [5.2.3. L'associacionisme](#)

BLOC 3. PODER

Recorda: Per participar calen espais reals que ho permetin i *Educar en Participació* proporciona l'espai a les adolescents per poder dur a terme una experiència participativa i transformadora. A través del desenvolupament d'un projecte que doni resposta a les inquietuds i necessitats dels i les alumnes i el seu entorn, es duran a la realitat tot allò que s'ha treballat en accions corresponents als blocs anteriors.

Cal tenir molt present que **els blocs no són lineals ni consecutius**, per tant, podrem intercalar continguts dels diferents blocs adaptant-los al format i característiques del grup, vetllant sempre per garantir la coherència del que es treballa.

Aquest és el bloc més complex, el que requereix més energies i seguiment per part de les dinamitzadores, però també és aquell que, definitivament, **deixa petjada en l'alumnat**. I és que cal que no perdem de vista que per a molts, aquesta serà la primera experiència participativa de les seves vides, i és responsabilitat nostra que els hi quedi un bon record, i sobretot que es **percebin a si mateixes com a agents de canvi i es creguin la seva capacitat per incidir en els afers col·lectius**, per, d'aquesta manera, fomentar que continuïn realitzant accions participatives o s'acostin i vinculin a les entitats de l'entorn.

PODER <i>(ORGANITZAR-SE)</i>			ACTIVITATS
EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	PREPAREM-NOS - Fer petits grups de treball - Elecció del projecte a desenvolupar	AVALUACIÓ	3.1.1.1. Les fases del projecte 3.1.1.2. L'elecció del projecte
	PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ		2.1.2.1. Anàlisi de cartells 3.1.2.2. El guió del projecte 3.1.2.3. Les tasques del projecte
	REALITZACIÓ		
	POSADA EN COMÚ I REVISIÓ		3.1.4.1. Projectes transformadors 3.1.4.2. Compartim el procés 3.1.4.3. Revisió de Projectes
	CELEBRACIÓ		
I ARA QUÈ?	QUÈ FEM AMB ELS NOSTRES PROJECTES? - Viabilitat de la continuïtat - Possibilitat d'extrapolar-los a d'altres contextos		3.1.4.3. Revisió de Projectes
	COM PODEM SEGUIR PARTICIPANT? - Associacions d'estudiants - Entitats i associacions de l'entorn - El Casal de joves!		4.2.1. Valoració final d'Educar en Participació

Més endavant trobareu un recull de contingut associat a aquest bloc sobre:

- [5.2.4. Les fases del projecte](#)
- [5.2.5. Projectes transformadors](#)
- [5.2.6. Exemples de projectes fets a Educar en Participació](#)
- [5.2.7. Els Projectes en el Marc del Servei Comunitari](#)

BLOC. AVALUACIÓ

En tota acció educativa l'avaluació és una part molt important del procés. Quan parlem d'avaluació a *Educar en Participació* podem distingir-ne de 3 tipus en funció del moment, finalitat i agents que intervenen, les hem anomenat Pedagògica, de Coordinació i Formal.

Avaluació Pedagògica

Són aquelles accions d'avaluació, valoració o revisió **incorporades en el procés d'aprenentatge**. Aquestes es duen a terme amb l'alumnat i serveixen per enriquir i adaptar la intervenció educativa. Es realitzen al llarg de tot el desenvolupament d'*Educar en Participació* i poden tenir formats diferents en funció d'allò que es vulgui valorar concretament.

AVALUACIÓ		ACTIVITATS
CONTINUADA	Valoració de les activitats i dinàmiques, adequació amb les expectatives, coneixements i habilitats adquirits, etc.	4.1.1. Valoracions d'activitats i dinàmiques 4.1.2. Seguiment dels Blocs de contingut 4.1.3. Diari de classe
FINAL	- Sobre que ha aportat a les participants: progrés personal, competències adquirides, reflexions, experiència personal, etc. - Sobre la proposta pedagògica: satisfacció expectatives, assoliment dels objectius, impacte i utilitat per a les participants i l'entorn, metodologia, continguts, organització i funcionament, dinamitzadores, etc.	4.2.1. Valoració final d'Educar en Participació

Avaluació de Coordinació

Es tracta de la valoració que es realitza conjuntament amb la persona o persones **referents de l'institut**. Aquesta és dur a terme tres cops al curs (flexible segons el format d'intervenció) i té com a objectiu fer seguiment de l'alumnat, les sessions i la pròpia implementació d'*Educar en Participació*, així com aspectes més organitzatius, de comunicació amb el centre, etc.

Avaluació Formal

Educar en Participació es du a terme en el marc d'alguna assignatura de secundària, per aquest motiu els instituts necessiten incorporar-la a l'avaluació de l'alumnat, "posar nota". Serà molt important **consensuar amb el professorat** qui i com es "posa nota".

En aquest sentit, les dinamitzadores són expertes en *Educar en Participació*, en els continguts i dinàmiques treballades i, sobretot, han viscut i acompanyat el procés d'aprenentatge dels i les alumnes, per tant, són qui tenen més coneixement i informació per avaluar i posar les notes. Això serà molt important posar-ho de manifest i fer valer la veu i experiència de les dinamitzadores a l'hora d'acordar qui avalua l'alumnat.

L'avaluació ens ha de permetre posar èmfasi en allò que considerem important. És per això que us proposem que explicitem els criteris d'avaluació a l'alumnat per tal que siguin conscients de què se'ls valorarà, i a quins criteris i valors hi donem importància com a dinamitzadores.

Per tal de realitzar aquesta avaluació es proposen diferents **criteris per a l'avaluació** de cada bloc, ja que cadascun té els seus propis objectius. Aquests criteris són orientatius, i seria interessant consensuar-los prèviament amb el professorat de referència del centre.

VOLER	<ul style="list-style-type: none"> Es responsabilitza de les seves inquietuds Té motivació per descobrir l'entorn Fa esforços per a treballar l'autoconeixement Mostra capacitat de transformar les seves motivacions en propostes realistes Mostra iniciativa Mostra una actitud activa Mostra una actitud respectuosa i inclusiva
SABER	<ul style="list-style-type: none"> Mostra una bona actitud davant les tècniques que es proposen Ha entès què es vol assolir amb cadascuna de les dinàmiques Entén el funcionament assembleari Ha sapigut afrontar i resoldre els conflictes que han aparegut dins el grup Mostra iniciativa Mostra una actitud activa Mostra una actitud respectuosa i inclusiva
PODER	<ul style="list-style-type: none"> Mostra capacitat alhora de canalitzar la inquietud en un projecte realista Ha dut a terme el projecte plantejat Ha tingut en compte la realitat de les entitats del territori en l'elaboració del projecte Ha estat capaç de redactar totes les parts del projecte Mostra interès per conèixer la realitat del seu entorn Ha sapigut arribar a consensos grupals? Té motivacions transformadores? (tenen un caràcter social?) Ha participat correctament en el petit grup Ha mantingut relació amb alguna entitat o associació durant el desenvolupament del projecte? Ha col·laborat activament amb l'associació que feia seguiment del seu projecte

En [aquest document](#) podeu trobar la rúbrica d'avaluació dels criteris anteriors.

En cas de voler o necessitar fer l'avaluació per competències en [aquest document](#) trobareu una proposta d'avaluació competencial seguint el currículum de l'assignatura Cultura i Valors Ètics.

5.2. CONTINGUTS TEÒRICS

5.2.1. L'assemblea i els rols de dinamització

L'assemblearisme és un sistema d'organització en què un grup de persones té el poder decisor sobre aquelles qüestions que se li han delegat.

Si contextualitzem, les assemblees són aquelles reunions on persones implicades o empoderades en un tema poden donar la seva opinió i decidir sobre una qüestió.

El que sí que accepta l'assemblea són rols que tenen la missió de conduir i facilitar els debats que creem durant les reunions amb la finalitat d'agilitzar i fer eficaç el debat i la presa de decisions. És interessant que siguin càrrecs rotatius, així tots i totes aprenem i desenvolupem competències de gestió de grups alhora que compartim, assumim, empatitzem i ens responsabilitzem d'una tasca de la dinàmica de l'esplai. Les persones que assumeixen un rol podran, també, dir la seva en els debats. Cal recordar que no hem de fer ús dels rols per evadir-nos de la discussió o per evitar participar-hi activament. Som membres de ple dret de l'assemblea i hem d'opinar com la resta de l'equip.

- **MODERAR:** Dinamitza i facilita el desenvolupament de la reunió. Ha de donar veu i l'opció de participar a totes les persones de l'assemblea, distribuir els torns de paraula i res- pactar-los; si hi ha discussions espontànies, ha de redirigir-les o guardar-les per a futures discussions. Ha de seguir amb l'Ordre del dia acordat i, per facilitar la presa de decisions, pot fer síntesi si és necessari, cercar de punts d'acord en cas de conflicte, fer un resum final del que s'hagi comentat i/o fer noves propostes que aglutinin totes les opinions (promou el consens).
- **SECRETARÍA:** S'encarrega de prendre acta (document resum d'allò que debatem i decidim) de la manera més neutral, objectiva i sintetitzada possible. Podrà donar suport en la moderació i a l'hora de dinamitzar els debats i proposar consensos d'allò que es discuteix. Permetrà, d'aquesta manera, ajudar al compliment dels acords i compromisos i a fer-ne un seguiment, a banda de mantenir un arxiu històric de documentació de les actes i els acords presos de l'equip.
- **FACILITAR:** Realitza el seguiment de tot el procés de debat i presa de decisions. Pot assumir rols de les persones que no hi són presents i dona suport, en general, al debat i als i les membres de l'assemblea.
- **GESTIONAR L'AGENDA:** Gestiona l'agenda de l'equip. S'encarregarà d'elaborar-la, presentar-la i revisar-la després de cada reunió. També vetlla pel compliment de l'Ordre del dia, i va afegint, si escau, nous punts d'interès per parlar. Pot anar marcant els punts que ja s'han tractat de manera visible per part de tots i totes les membres, facilitant així el seguiment de la reunió. Cal que identifiqui els temes per a la següent reunió.
- **ENCARREGAR-SE DE L'ESPAI:** Condiciona el lloc per la reunió (l'ambient) i prepara els materials necessaris que es podran necessitar. S'encarregarà que al final l'espai quedi tal com estava al principi.
- **CUIDAR DE PERSONES:** Cuida el clima emocional del grup i pot proposar dinàmiques o jocs per afavorir el descans o la distensió. També pot acompanyar

alguna persona en cas d'una situació de tensió o conflicte durant la reunió.

- **GUARDAR EL SILENCI:** En espais amb soroll, amb gent que entra i surt, es pot posar a prop de la porta per demanar silenci, controlar els comentaris o converses paral·leles i contribuir a la moderació en el respecte dels torns de paraula.
- **GESTIONAR EL TEMPS:** Si hi ha una proposta de temporització per a cada punt, cal vetllar pel seu compliment.

També podeu consultar el llibre: Assambleas i reuniones (Lorenzo, A.R, Martínez, M). El podeu trobar al següent enllaç: <https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Asambleas%20y%20reuniones-TdS.pdf>

5.2.2. Sistemes de presa de decisions

A l'hora de prendre decisions que afecten a un col·lectiu de persones, és a dir, decisions sobre un afer públic, existeixen diferents maneres de fer-ho.

Per **CONSENS:** És un sistema mitjançant el qual després d'escoltar totes les opinions i les seves argumentacions s'arriba a un acord comú. No hi ha ni guanyadors ni perdedors, tots arriben al mateix acord. Això suposa que si hem partit d'opinions diverses, fins i tot contràries, haurem fet l'esforç d'apropar-nos a les opinions dels altres i segurament haurem d'haver modificat les nostres, renunciant a part de les mateixes en benefici de tots.

Aquest sistema té els seus inconvenients; no és útil en cas d'una emergència o en cas d'un nombre molt gran de persones que hagin de decidir (a no ser que ho facin no directament sinó per representació)

Per **VOTACIÓ:** És un sistema mitjançant el qual després d'escoltar totes les opinions i les seves argumentacions tothom vota, és a dir, tria quina opció li sembla millor i acabarà acceptant aquella que hagi obtingut la majoria de vots. Es poden donar dos supòsits: es pot arribar a un consens després de les argumentacions donades després d'exercir el vot o es pot donar el cas que no hi hagi acord i llavors no haurem de modificar les nostres opinions, però sí que hi ha guanyadors i perdedors.

Es poden establir diferents tipus de majoria:

Majoria simple: quan el nombre de vots positius és major que el de negatius (de 10 possibles vots, hi hauria majoria simple amb 4 vots a favor, 3 en contra i 2 abstencions)

- Majoria absoluta: quan el nombre de vots positius supera la meitat del total de vots possibles (de 10 possibles vots, hauria d'aconseguir-ne sis de positius per establir-se)
- Majoria ponderada o qualificada: quan es creu convenient que la majoria sigui més àmplia que la meitat més un vot del total de vots possibles (es pot establir en 2/3 o 4/5)
- Aquest sistema té els seus inconvenients; no es poden dur a terme mínimament les opinions de la minoria perdedora. Pot ser útil si no es veu la manera d'arribar a un acord o si són moltes les persones a decidir.

Per **IMPOSICIÓ**: És un sistema mitjançant el qual qui té el poder pren les decisions, s'estableix per autoritat. Aquesta es pot exercir escoltant o no les opinions dels afectats per la decisió a prendre. Pot justificar o no la decisió presa o simplement la pot imposar per la força (aquesta es pot donar per llei o per coacció ja sigui amenaçant, cridant...)

Aquest sistema té els seus inconvenients; la manca total de decisió dels afectats, la manca de llibertat... Pot ser útil en cas d'emergència o quan es pot justificar la competència de l'autoritat que pren la decisió, com per exemple en l'àmbit mèdic.

5.2.3. L'associacionisme

Què és una associació

La paraula ASSOCIACIÓ ve del llatí AD (junts a) SOCCIARE (socis).

Les associacions són agrupacions de persones constituïdes per realitzar una activitat col·lectiva de manera estable, organitzats democràticament, sense afany de lucre i independents, almenys formalment, de l'Estat, els partits polítics i les empreses.

El dret a associar-se queda contemplat en l'article 48 de la Constitució Espanyola i està regulat per la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, on en el capítol 4 (articles 19 al 22) es reconeix el dret d'associació de manera clara i inequívoca, com a dret fonamental. Aquesta declaració no pot ser vulnerada per cap persona ni institució i el respecte a aquest dret ha de presidir i guiar l'actuació dels poders públics i del conjunt de la ciutadania.

Així doncs, les característiques fonamentals són:

- Grup de persones.
- Objectius i activitats comunes.
- Funcionament democràtic.
- Sense afany de lucre.
- Independents.

El concepte d'associació

Podem definir l'associació com una figura jurídica amb la qual s'estableixen una o més finalitats originades i orientades cap a l'exercici de determinades activitats en defensa d'uns interessos davant de terceres persones. Aquesta figura jurídica ve regulada per uns estatuts, que estableixen que les associacions són agrupaments voluntaris, d'estructura democràtica i de propietat col·lectiva. Com a estructura voluntària sense ànim lucratiu, l'associació busca la consecució d'objectius tangibles.

D'altra banda, són un instrument jurídic fonamental en els processos de desenvolupament social, cultural, cívic i comunitari, així com vehicles i espais de realització de la participació en molts casos, sense que excloguin altres formes d'agrupament o d'agregació social o cultural. Una categoria que ha pres especial rellevància en els darrers temps han estat algunes entitats de caràcter col·lectiu que actuen en la perspectiva de la gestió de serveis, de cara al desenvolupament d'activitats subsidiàries de la gestió de l'administració. Amb això s'han creat noves modalitats d'associació jurídica, afins a les empreses de serveis en forma d'associació (sovint professionalitzada), model constituït per empreses que,

progressivament, s'han denominat intermediàries pel seu paper de mediadors entre l'administració i la gestió d'un projecte. Entenem que aquest tipus d'associació (molt respectable per altra banda) no forma part de la categoria de les associacions participatives sinó que es tracta més aviat d'una associació de caràcter assistencial.

D'altra banda, les associacions formen part de l'anomenat tercer sector, amb trets comuns que les diferencien del públic i del privat. En aquest sentit, entenem que el sector públic està delimitat per les lleis i les normes que regulen l'actuació de les diferents administracions públiques i dels organismes creats per dur a terme les seves finalitats. El sector privat, per la seva banda, està orientat a la construcció d'un benefici privat com a objectiu principal. Les fronteres entre un sector i l'altre són difuses i podem trobar òrgans i activitats que es troben entre l'un i l'altre. És en aquesta intersecció on trobem les associacions i altres formes organitzatives de tipus no lucratiu (fundacions, cooperatives...). Una de les riqueses del món associatiu és la seva diversitat d'objectius, de finalitats i de mitjans de treball, que permeten cobrir tot l'espectre ideològic i d'actuació del conjunt de la societat.

Tipus d'associacions

- **Entitats socials:** persegueixen la igualtat de les persones. Lluiten contra les discriminacions per raons com ara l'origen, l'orientació sexual, la pobresa, el gènere...
- **Entitats sindicals:** treballen pel foment de l'ocupació jove de qualitat.
- **Entitats educatives:** ofereixen la possibilitat de participar en les activitats de dissabte, excursions de cap de setmana i colònies o campaments.
- **Plataformes territorials:** coordinen les entitats juvenils als districtes de la ciutat (en el cas de Barcelona) i en altres àmbits territorials com per exemple comarcal.
- **Entitats culturals:** realitzen projectes d'àmbit cultural o artístic.
- **Entitats internacionals o d'intercanvi:** desenvolupen camps de treball, projectes de cooperació o intercanvis entre joves d'orígens diversos.
- **Casals de Joves:** Espai de trobada entre joves organitzats de forma autogestionada. En aquests s'hi realitzen activitats obertes a la participació de tothom.
- **Entitats estudiantils:** Organitzacions o sindicats que incideixen en la millora dels centres educatius i defensen els drets dels estudiants.
- **Organitzacions polítiques i assemblees de joves:** Vehiculen les opcions polítiques de l'àmbit juvenil.

(extret del Visc, Convisc i Participo del CJB)

Importància de l'associacionisme juvenil

El fenomen de l'associacionisme juvenil és un tema important pel conjunt de la societat, perquè incideix en el procés d'inserció social i professional que es fa durant l'etapa de transició al món adult i que tota societat intenta que es realitzi per raons òbvies de la forma més harmònica possible, alhora que és un espai d'expressió en si mateix.

Més concretament aquesta importància rau en la nombrosa quantitat de joves que

s'associen (tot i que percentualment siguin encara una minoria) i en els seu significat, perquè permet al jove anar descobrint els altres a través del tracte entre iguals, fet que facilita els intercanvis en un context més lliure i plural que el familiar o l'escolar, permet conèixer la imatge que els altres tenen d'un, aprendre i provar les pròpies actituds per la convivència social, l'assumpció de responsabilitats, el lideratge de projectes... en definitiva, l'aprenentatge d'habilitats i facetes que els seran útils pel dia de demà (en el seu entorn laboral, posem per cas). Podem dir que les associacions juvenils són escoles de democràcia amb identitat pròpia, impulsores d'iniciatives novedoses, com a espais de representació, com a motor de canvi, etc.

Valors i funcions de l'associacionisme juvenil

L'associacionisme juvenil aporta un valor iniciàtic, és a dir, ajuda a introduir-se als circuits d'informació (social, política, econòmica...). El jove associat troba un grup que li dona seguretat, confiança en ell mateix i en els companys de filiació i, sobretot, confiança en les possibilitats que s'obren quan s'actua col·lectivament. La convivència amb el grup li aporta equilibri, autonomia, i la capacitat d'acceptar i superar les pròpies frustracions. A més, la relació amb els altres ajuda el jove a estructurar la seva escala de valors.

En iniciar-se en una associació, el jove fa tot un assaig d'integració, es veu forçat a establir ponts de diàleg i d'acord, a comunicar-se... El propi grup és el que li demana solidaritat i compromís, i això deriva en un procés d'aprenentatge que, després, el jove acabarà transvasant a la resta de la societat (sigui de forma conscient o inconscient) mitjançant les seves relacions amb l'entorn: la ciutat física, les persones amb qui es relaciona (llegeixi's el patrimoni comú, els altres ciutadans). Exercir aquest compromís és, en definitiva, actuar cívicament.

Tota associació, independentment del seu caràcter i objectius, es converteix, amb les seves actuacions diàries, en un element de transició cultural, en un punt de referència, de sensibilització i de creació. Permet que el jove se senti protagonista del seu temps i de les manifestacions culturals que es generen i que se senti un agent actiu en la transformació de la societat. Així concs, l'associació pot servir, molt sovint, per canalitzar i positivament la tradicional actitud inconformista i reivindicativa que s'associa a la joventut.

Amb la relació amb el grup, el jove aprèn del seu entorn, de la seva realitat, del fet de pertànyer a una col·lectivitat i, simultàniament, mentre aprèn dels altres, també fa aportacions, comparteix els seus coneixements, i, en definitiva, constata com els altres també aprenen d'ell, amb les conseqüències que això té per la seva autoestima i l'interès en mantenir i enfortir el seu compromís participatiu. I el més important: tot aquest procés es produeix d'una manera espontània, no reglada i imposada, sent aquesta falta de reglamentació una de les claus del seu èxit.

Les associacions juvenils generen iniciatives, creen i recullen idees, generant opinió i discursos. Això contribueix a organitzar la societat a l'entorn dels valors i a garantir el relleu generacional de l'associacionisme actiu de caràcter no específicament juvenil. Alhora, les associacions juvenils representen objectius i valors propis que permeten la interrelació amb altres col·lectius socials.

Les associacions formals de joves actuen pedagògicament creant actituds participatives que després s'estendran molt més enllà del marc estricte de l'associació. Això converteix l'associacionisme en un agent social dinamitzador que traspasa les actituds dels membres

de l'associació a altres camps i, en última instància, al conjunt de la societat. En aquest sentit, és convenient subratllar l'efecte multiplicador que té l'associacionisme en la transmissió de valors i actituds, ja que l'ideari del seu projecte col·lectiu és vehiculat (en major o menor intensitat) cap a la resta de la societat mitjançant l'actitud individual de cada un dels membres associats.

D'altra banda, des del moment que l'associacionisme ofereix serveis (encara que aquest no sigui tant el seu leitmotiv com un efecte col·lateral) l'associacionisme contribueix al benestar social de tots. Moltes associacions ofereixen serveis de manera més eficaç que la pròpia administració (que sí que té l'oferta de serveis com a prioritat), per raons com la major proximitat i complicitat amb el jove, la menor rigidesa burocràtica, etc.

En conclusió, el jove associat que fonamenta la seva estructura personal en tots els aspectes descrits, adquireix més coneixements i té majors possibilitats que la resta de joves en una gran diversitat de camps, perquè accedeix abans a la cultura, a la vida social i participativa de la ciutat, al contacte directe i la interlocució amb l'administració pública... La societat també se'n beneficia, perquè té un sector preparat per crear el teixit social que tota societat madura i vital necessita. L'associacionisme, en definitiva, genera una joventut més autònoma, compromesa, activa i cívica.

5.2.4. Les fases del projecte

La paraula projecte prové del terme llatí *projectum de projicere*, "llançar quelcom endavant".

A l'hora d'entomar el projecte s'hauran de tenir en compte moltes coses, a continuació es desenvolupen les diferents fases del projecte i aquells aspectes a treballar en cada moment.

1. PLUJA D'IDEES: a través de la feina realitzada prèviament sobre l'anàlisi de l'entorn i de les motivacions de les joves es desenvolupa una pluja d'idees on tothom pugui dir la seva sobre el que es podria fer o treballar en el projecte, ara totes les idees són vàlides.

2. ELECCIÓ: S'escull entre tots els membres de l'equip de treball i per consens, quin serà el projecte. És el moment de pensar quins són els objectius, els destinataris, i tenir molt clara la justificació d'aquest.

Tinguem en compte:

- Que motiva i què preocupa a l'alumnat. Anar debatent temes, aprofundint i preguntar activament per les coses que els remouen i interessen.
- Quines necessitats es detecten a l'entorn. Ens pot ajudar pensar en els eixos feminisme, antiracisme, anticapitalisme i ecologisme. També serà important haver recollit i recuperar totes les conclusions de les activitats prèvies.
- A l'hora de pensar en projectes ens pot ajudar pensar en coses que soles no podem fer, passar del «jo» al projecte col·lectiu.
- Fer pensar a l'alumnat en projectes de joves per a joves "què us molaria a vosaltres?".
- Cal que l'alumnat pensi què l'ha portat a escollir aquest projecte.
- Incorporar una mirada transformadora. Preveu quin impacte tindrà el projecte. Per fer-ho podem fomentar la reflexió per exemple a través de lligar el contingut o visió treballat a les formacions al context/situació/tema del projecte.
- Desmarcar-nos de la perspectiva assistencialista a l'hora de fer propostes, sovint les referències de projectes socials que tenen entren dintre de la lògica de la solidaritat assistencial sense un impacte realment transformador, cal poder pensar més enllà de, per exemple, recollides d'aliment o diners, o tenir cura de determinats col·lectius.
- Explicar exemples de projectes com ara coses que s'han fet al casal o que es podrien fer, o projectes que s'han fet a d'altres instituts pot ser d'ajuda per ajudar a generar idees, tot i així s'ha d'anar amb compte perquè podria fer l'efecte contrari i limitar o encasellar les propostes i acabar reproduint els exemples.

3. PLANIFICACIÓ: Aquest és un moment clau o haurem de pensar com materialitzar la nostra idea. Aquesta fase ens ajuda a sentir el projecte com a propi, i detallar com ens organitzem ens ha d'ajudar a donar coherència al que farem. A quantes més preguntes sapiguem donar respostes, més senzill ens resultarà saber per on anar. Proposem el següent guió perquè cada equip de treball pugui planificar el seu projecte:

GUIÓ (pas a pas)	Explicació
1 Títol o nom del projecte	Ens ajuda a identificar el projecte
2 Presentació	Descriure el grup: qui som, a què ens dediquem, què pretenem...
3 Justificació	Argumentar perquè volem fer el que proposem, quina és la finalitat, quina són els interessos i necessitats, què us proposeu transformar...
4 Objectius	Definir els objectius és concretar perquè ho volem fer, què volem aconseguir i quins resultats esperem. Els objectius han de ser clars, compartits i entenedors per tothom. Els hem de poder avaluar. Ens hem de marcar objectius que podem aconseguir.
5 Destinataris	Cal concretar a qui va dirigit el projecte; un cop acotat ens caldrà conèixer el col·lectiu (com són, quines són les seves necessitats, els seus gustos...). També fer una previsió del nombre de participants.
6 Metodologia	Explicar com farem el que proposem, de quina manera, quina acció o accions farem per assolir els objectius, si ens caldrà fer difusió i com engrescar a participar...
7 Organització	Concretar les tasques i accions que caldrà fer, si hi ha un repartiment de tasques i funcions, qui farà què, etc.
8 Recursos	<p>Què necessitem?. Dividits en:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Humans: persones necessàries per tirar endavant la proposta (des de la preparació fins a la realització) ● Acompanyament: persones o associacions que ens poden ajudar a tirar endavant el projecte o amb qui treballar conjuntament. ● Materials: què ens farà falta (documentació, materials fungibles i no fungibles...) ● Infraestructures: quins espais necessitarem ● Econòmics: quantitat de diners que ens farà falta i en què ho gastarem
9 Temporalització	Preveure quant temps necessitem per realitzar el projecte i calendaritzar quan es realitzarà cada acció del projecte, tant preparació com d'execució.
10 Avaluació	Previsió dels aspectes a valorar durant la realització del projecte i un cop finalitzat

Durant la planificació del projecte com a part d'Educar en Participació pot ser interessant plantejar una sessió d'aula on compartir i aprofundir amb el gran grup sobre la temàtica treballada. En el moment d'elaborar el guió podem incloure un apartat perquè cada equip plantegi la dinamització d'una sessió al voltant del seu projecte, ja sigui per aprofundir en la temàtica amb debats, dinàmiques o jocs o bé fer un petit tast del projecte.

Tinguem en compte:

- Els projectes s’han de dur a terme en equips o comissions. Fer agrupacions de joves en funció dels seus interessos i motivacions no tant per grups d’amics pot ajudar a aprofundir en la temàtica a treballar.
- A l’hora de treballar la planificació i organització en equips ens pot ajudar pautar com es farà (amb el guió per exemple). També afegir diferents moments durant el procés de disseny per fer explicació/presentació de com està anant, compartir el recorregut entre els equips, que es puguin dir coses que els hi han funcionat o propostes, compartir maneres de fer i eines...
- Cal pensar en el finançament del projecte, si és necessari, i sobretot d’on sortiran aquests diners.
- Pactar amb l’institut si ens deixa utilitzar espais del centre, materials o disposen de pressupost per material.
- De cara a l’organització i assistència el dia del projecte ens pot ajudar vincular-lo a la Festa major o actes que ja es fan al territori, o bé a l’espai físic del Casal.
- Quan parlem amb una entitat perquè aculli projectes, cal que li plantejem: Com es farà el seguiment de l’alumne? Com aquesta informació es traspasarà d’entitat a dinamitzadores? Com mantindran el contacte amb l’alumnat?
- Cal reconduir els projectes perquè siguin el màxim de realistes. Si cal reduir el projecte a una acció concreta, serà la llavor del futur. És important que els projectes tinguin un resultat. Cal que l’alumnat visqui una primera experiència participativa d’èxit!
- El límit de l’aportació adulta: Durant el seguiment dels projectes, com a dinamitzadores, podem aportar idees i models organitzatius, sempre i quan no modifiquem la IDEA/INQUIETUD/MOTIVACIÓ d’on sorgeix el SEU projecte (no trenquem allò que és seu). Partint d’això, si la idea o l’aportació ajuda al grup, és vàlida!
- Ens trobarem en que els diferents equips tindran ritmes de treball diferents, si un equip acaba abans que la resta poden:
 - Avançar en l’elaboració de materials per al seu projecte.
 - Ajudar a un altre grup.
 - Pensar com donar un plus al seu projecte, com anar més enllà, si és possible extrapol·lar-lo a un altre context...
 - Fer un calendari on es recullin tots els dies d’execució dels projectes de la classe/curs perquè tothom ho tingui present, fer difusió per l’institut.
 - Fer passa classes a d’altres cursos explicant que han fet a educar en participació o al seu projecte.

4. ORGANITZACIÓ: És el moment de materialitzar el que s’ha planificat. És important tenir en compte que segurament és on cal dedicar la major part de l’energia. També cal tenir present que una cosa és que dividim la feina i l’altra és que cadascú vagi al seu aire, per això serà molt important que l’equip vagi contrastant informació, mantingui a tothom informat dels progressos, i de tant en tant faci una coordinació en base a la feina feta, d’aquesta manera sabrem què falta per fer i quins possibles canvis es deriven del fet fins al moment. Proponem la següent taula perquè els equips de treball puguin registrar i fer seguiment de les diferents tasques:

Num. (1)	Tasca (2)	Qui ho fa? (3)	Quan ho fa? (4) Abans del...										Observacions (5)
			Data	Data	Data	Data	Data	Data	Data	Data	Data	Data	
1													
2													

i les dinamitzadores poden afegir-ne de nous. Serà important poder fer una revisió individual i d'equip, però també que la resta de companys i companyes aportin les seves observacions sobre els diferents projectes. Cal tenir present que l'avaluació també és part del procés d'aprenentatge, per aquest motiu serà important fer-la en clau constructiva i promoure el reconeixement del projecte i la feina feta.

7. CELEBRACIÓ: Una vegada realitzat el projecte, és important donar una cloenda i reconeixement a tota la feina feta. Aquesta celebració pot ser festiva, o més emocional.

5.2.5. Projectes transformadors

A l'hora de crear els projectes d'*Educar en Participació* és important vetllar perquè incorporin una mirada transformadora, coherent amb l'ideari de Casals de Joves i dels Casals. Però que vol dir que un projecte sigui transformador?

Perquè un projecte sigui transformador ha de prendre una mirada crítica de la societat i promoure canvis que empoderin a les persones i reverteixin dinàmiques de poder estructurals. Això, en un principi, pot semblar molt ambiciós per fer en el marc d'*Educar en Participació* amb adolescents, però recordem, com quan parlàvem de participació, que cada experiència compta.

Per poder aterrar aquesta idea i treballar amb les joves projectes transformadors proposem:

- Partir d'una bona anàlisi de la realitat, havent detectat les necessitats i reflexionat sobre l'origen d'aquestes.
- Si el projecte sorgeix dels interessos personals vincular-los amb interessos col·lectius o la realitat social de l'entorn.
- Tenir en compte els eixos de transformació per vincular-hi els projectes (a un o més d'un si és possible) i utilitzar-los com a marc de referència per fer preguntes i convidar a la reflexió a l'alumnat de manera que puguin incorporar aquesta visió. Podem tenir en compte els següents eixos: perspectiva de gènere, feminismes i LGTBIQ+; perspectiva intercultural i antiracisme; models de consum, anticapitalisme, ecologisme i canvi climàtic. Algunes de les preguntes que podem són: Qui i com ocupa l'espai? a qui o que es dóna visibilitat? Com s'organitza l'espai? què es vol millorar? d'on surten els recursos? etc.
- Treballar amb una perspectiva de transformadora des de l'inici i fent-ho de forma explícita perquè les alumnes en siguin conscients. Posar-hi èmfasi en la fase de planificació.
- Explicitar els valors, els objectius, l'impacte que es vol aconseguir i allò a transformar amb cada projecte.

- Tenir en compte les dimensions de participació i relació amb l'entorn dels projectes que es desenvolupin, quanta més presència d'aquestes més transformador podrà ser el projecte.
 - Participació: implicació que requereix per als destinataris, capacitat d'agència, empoderament, emancipació...
 - Relació amb l'entorn: presència i implicació de col·lectius, interdependència, construcció col·lectiva...

5.2.6. Exemples de projectes fets a Educar en Participació

A continuació recollim diferents projectes que s'han fet al llarg dels anys a *Educar en Participació* perquè puguin servir d'exemple, orientació o inspiració a les dinamitzadores per acompanyar a les joves.

Fotobarri: Activitat participativa on, en grup es passeja pel barri i es fan fotos d'aquelles coses que agraden i les que no. Publicació de les imatges a les xarxes del projecte per fer difusió i posterior exposició a l'institut i al Casal, amb debat i anàlisi a través de les fotografies, orientat a la conscienciació de la realitat del barri.

Cinefòrum: Visionat d'una pel·lícula amb contingut de transformació social i posterior conversa i reflexió sobre el tema. Desenvolupat al Casal per donar-lo a conèixer i atraure a més joves.

- **Curtmetratge:** L'equip dissenya i grava un curtmetratge per aprendre i conscienciar sobre alguna temàtica d'interès que es projecte en format cinefòrum.

Mural pel barri: Rehabilitació d'una paret del barri i pintada de mural amb contingut per conscienciar sobre eixos de transformació prèviament treballats en profunditat. Activitat oberta als i les joves del barri, acompanyada d'una activitat formativa sobre el contingut del mural feta al Casal de Joves.

Jornada de projectes: Desenvolupar un acte durant tot el dia conformat per projectes de diferents equips:

- **Jornada esportiva:** Torneig d'esport o esports d'equip dissenyat amb perspectiva de gènere i inclusió.
- **Dinar popular:** Dinar obert a totes les persones del barri per generar un espai intergeneracional i de cohesió comunitària.
- **Mercat d'intercanvi:** Mercat d'intercanvi sorgit d'haver treballat l'eix de models de consum i anticapitalisme.
- **Concerts:** Concert de grups joves del barri, per donar-los l'oportunitat de donar-se a conèixer i treballar amb l'alumnat l'oci alternatiu i autogestionat.

Tallers al Casal: Cicle de tallers i activitats organitzats per diferents equips, com ara cuina, videojocs, manualitats, bingo musical, etc. Desenvolupats al Casal per donar a conèixer l'espai i convidar a participar-hi com a assistents o organitzadores d'altres activitats (tant a l'alumnat com a d'altres joves del barri). Alhora treballar alternatives d'oci (autogestionat, accessible, d'aprenentatge, etc.)

Salut menstrual i pobresa: Primera part de recerca, formació de l'equip sobre la taxa rosa i la doble opressió que suposa ser pobre i tenir un cos menstruant. Segona part de difusió i conscienciació, i campanya de recapte de productes menstruals per donar a Fundació Arrels en aquest cas. Projecte amb mirada feminista i transinclusiva.

5.2.7. Els Projectes en el Marc del Servei Comunitari

En cas que l'assignatura es realitzi dins el marc de Servei Comunitari⁷ del centre, caldrà realitzar un mínim de 10 fora de l'horari lectiu on l'alumnat posi en pràctica els seus projectes. Tot i això, encara que no es realitzi dins el marc del Servei Comunitari, és important que animem i acompanyem l'alumnat a dur a la pràctica els seus projectes.

Aquesta activitat, que més que una activitat en si, es tracta d'una fase **es materialitza amb un servei actiu a la comunitat**, que es durà a terme fora de l'horari escolar. Aquest servei actiu constarà de la posada en pràctica dels projectes proposats i preparats per part de l'alumnat. Així doncs, podríem dir que aquesta fase és l'equiparable a la realització quan parlàvem de les fases del projecte. La dedicació horària al desenvolupament del Servei comunitari, i per tant dels projectes de l'alumnat serà de 10h de dedicació a l'entitat o entitats on es realitzi. Aquesta dedicació horària contemplarà, per sobre de tot, la posada en escena dels projectes de l'alumnat, però també contemplarà totes les trobades, formacions o assessoraments externs que realitzi l'alumnat, fora de l'horari escolar, durant la preparació del seu projecte. Excepcionalment, el servei actiu a la comunitat es pot dur a terme dins l'horari lectiu. Aquestes excepcions les trobarem, sobretot, en projectes que estiguin dirigits a alumnes d'altres cursos de l'institut, o d'algun altre centre educatiu.

Aquesta fase del Projecte de Servei Comunitari pretén, d'una banda, promoure la participació activa i democràtica en benefici de la comunitat. En segon lloc, pretén, a través dels projectes transformadors escollits per l'alumnat, donar resposta a les necessitats socials emergents, atenent les necessitats reals i sentides per la comunitat, i sobretot pels i les joves de l'entorn. En tercer lloc, pretén teixir xarxes entre els diferents agents educatius i socials del territori, coresponsabilitzant-los, d'aquesta manera, en l'educació per a la participació de l'alumnat de secundària.

Així doncs, a través del contacte amb les associacions i entitats on es desenvolupin els projectes, pretenem estimular el pensament crític de l'alumnat, la seva participació i

⁷ Per més informació sobre l'aposta curricular del Servei Comunitari podeu consultar el DECRET 187/2015, de 25 d'agost i la pàgina web <https://xtec.gencat.cat/ca/comunitat/serveicomunitari/>.

l'assimilació dels valors fonamentals de la societat democràtica, amb l'objectiu de formar una ciutadania responsable i participativa, però també empàtica i solidària.

Cal entendre que per al desenvolupament del projecte és molt important que hi hagi una bona coordinació entre el centre educatiu, la dinamitzadora, el Casal de Joves i les entitats on l'alumnat realitzarà els seus projectes.

Per tal de facilitar a l'alumnat la planificació dels seus projectes, i per ajudar-los a ser conscients del temps que disposen, i per tant mesurar la magnitud dels projectes, proposem el següent.

Proposem que el Casal de Joves del territori, juntament amb la dinamitzadora, liderin la creació d'una Jornada Jove al municipi o barri, l'objectiu de la qual sigui posar en escena o mostrar els projectes que ha desenvolupat l'alumnat durant el curs. El programa d'aquesta jornada es desenvoluparà conjuntament amb l'alumnat per tal de donar cabuda a tots els projectes i activitats que hagin desenvolupat. Referent a això, ens podrem trobar amb dos tipus de projectes diferents:

Projectes que es puguin desenvolupar completament durant la jornada: ens referim a projectes que es materialitzin amb una activitat o acció concreta, de curta durada, o per visibilitzar alguna necessitat o crítica social, com per exemple un taller o una campanya de sensibilització, el resultat d'un audiovisual...

Projectes que es puguin publicitar durant la jornada: hi haurà projectes, d'una envergadura més gran que no es podran realitzar durant aquesta jornada, però sí que la poden aprofitar per tal de promocionar el seu projecte, recollir inscripcions, si és que cal, o realitzar una campanya econòmica que els permeti dur a terme el seu projecte. Quan parlem d'aquests casos, estem pensant en projectes com ara un torneig d'esports, un grup estable de gènere, una assemblea d'estudiants, una sortida per netejar els boscos de l'entorn...

Així doncs, aquesta jornada permetrà aglutinar tot el treball fet durant les sessions a l'aula de servei comunitari, alhora que els permetrà visibilitzar la feina feta, transformant el municipi, barri o ciutat.

5.3. ACTIVITATS DIDÀCTIQUES

5.3.1. Voler

BLOC 1. VOLER	1. CREEM EL CLIMA	1. QUÈ ÉS EDUCAR EN PARTICIPACIÓ?	
ACTIVITAT	1.1.1.1.	Presentació de l'assignatura	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el funcionament de l'assignatura • Comprendre els criteris d'avaluació, així com les finalitats de la pròpia assignatura • Generar un primer moment de coneixement 		<ul style="list-style-type: none"> • Power Point • Full de preguntes per cada persona 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Presentació de l'assignatura (5'-10')</p> <p>En aquesta primera part l'educadora es presentarà i exposarà el funcionament de l'assignatura mitjançant un Power Point (adjunt) que serà un suport per explicar els objectius, el programa i el cronograma de l'assignatura.</p> <p>Les idees a transmetre de l'assignatura són les següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Descobrirem el nostre entorn i analitzarem com podem incidir-hi per millorar-lo. • Aprendre a participar mentre participem. • L'assignatura es construeix en base a les seves motivacions i de forma col·lectiva. <p>Dinàmica "La mentida" (30'-40')</p> <p>Es reparteix un full amb les preguntes que teniu a continuació a cada persona. Es posen per parelles i cada persona ha "d'entrevistar" la seva parella amb la guia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nom i cognoms de la persona entrevistada: • Forma part d'alguna entitat o associació? Quina? • Quin és el seu grup de música preferit? • Què li agradaria fer en aquesta assignatura? Què espera que fem? • Té germans o germanes? Quants anys tenen? • On va estudiar la primària? <p>Per posar-ho en comú, cada parella explica i presenta a la companya a qui li ha fet l'"entrevista", però ha de modificar una resposta i a la presentació ha d'afegir una</p>			

resposta que sigui mentida. La resta del grup ha de descobrir quin ítem és mentida.

(És poden modificar les preguntes del full annex, però es recomana mantenir aquelles que ens serveixen per saber quantes persones de la classe estan associades a una entitat i què li agradaria fer de l'assignatura, ja que ens serveix per recollir expectatives i motivacions).

BLOC 1. VOLER	1. CREEM EL CLIMA	2. DINÀMIQUES DE CONEIXENÇA, COHESIÓ I CONFIANÇA	
ACTIVITAT	1.1.2.1.	Bateria d'activitats	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer tots els membres del grup-classe • Establir una dinàmica de confiança entre tots els membres del grup • Crear el clima perquè tothom se senti còmode i part del grup 		<ul style="list-style-type: none"> • Bancs/cadires • Objecte per l'acordió (cinta, Peça de roba, pilota...) 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h

Tot seguit s'exposen unes quantes dinàmiques a realitzar fora de l'aula. Es proposa fer-ho les 3 classes juntes:

Ordenar-se per nom i edat en uns bancs

Es forma una creu amb bancs o cadires de manera que els joves poden dividir-se en 4 equips diferents, cada grup damunt d'un dels bancs. Seguidament, es dóna una consigna i el grup s'ha d'ordenar damunt el banc sense parlar. Per exemple, les persones del grup s'han d'ordenar segons la data de naixement, de més grans a més petites.

L'acordió

Es formen files, entre 2 i 10 files, segons el nombre de participants) amb un nombre mínim de 6 i màxim de 15 persones per fila. Les primeres persones de la fila es donen les mans creant un cercle, i al mig d'aquest cercle es col·loca un objecte, la resta de persones s'agafa de la cintura o de les espatlles de la persona que tenen al davant a la fila. Quan la persona dinamitzadora ho indiqui, la última persona de cada fila correrà en sentit horari fent la volta al voltant de les altres files fins tornar a la seva, i aleshores passarà per sota de les cames dels seus companys i companyes amb l'objectiu d'agafar l'objecte que hi ha al centre del cercle. *Observacions: Les files poden anar estirant-se per dificultar el pas dels altres equips, i arronsant-se per facilitar que la persona del propi equip arribi al centre del cercle.*

L'infiltrat

Algú (que després guiarà el joc sense participar-hi) ha de dir una paraula a cau d'orella a la resta, sense que ningú escolti què diu. Ha de dir a tothom la mateixa paraula, menys a una persona (o dues si sou molts), a qui li dirà "infiltrat". Quan tothom sap la paraula comença una ronda en què cadascú ha de dir una paraula relacionada amb el concepte secret. A partir del que va dient tothom, l'infiltrat ha d'intentar deduir què és i dir alguna paraula que també hi estigui relacionada, mirant de passar desapercebut.

BLOC 1. VOLER	1. CREEM EL CLIMA	2. DINÀMIQUES DE CONEIXENÇA, COHESIÓ I CONFIANÇA	
ACTIVITAT	1.1.2.2.	Preguntes a cegues	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer l'alumnat, la seva perspectiva sobre diversos temes i descobrir les seves inquietuds i interessos • Promoure l'autoconeixement en vers diverses temàtiques • Generar debat entre les alumnes, contrastar opinions, i adonar-se de les realitats d'altres companys de classe 		<ul style="list-style-type: none"> • Guió de preguntes per dinamitzadores 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Apartem les taules als extrems de l'aula per deixar un espai buit al centre. Dividim la pissarra en dues meitats, a la dreta escrivim SÍ, A FAVOR i a l'esquerra NO, EN CONTRA. Si tenim els medis, demanarem a les alumnes que es tapin els ulls amb algun mocador o similar, i que se situïn al centre de l'aula, alineats amb la línia divisòria de la pissarra.</p> <p>La idea és plantejar 4-6 preguntes o afirmacions als alumnes sobre un tema específic o bloc, per exemple, la confiança en un mateix. Si estan a favor, faran una passa a la dreta, i si estan en contra, a l'esquerra. Els alumnes aniran responnent a les preguntes movent-se horitzontalment per l'aula, fent passes a dreta o esquerra. En acabar el bloc, es destapen els ulls i veuran on estan situades en relació amb les seves companyes. En aquest moment, s'obrirà un debat entre les alumnes per respondre en veu alta preguntes específiques, contrastar opinions, i adonar-se de les realitats d'altres companys de classe.</p> <p>Es poden plantejar els següents blocs i preguntes:</p> <p>Bloc Confiança:</p>			

- Confio en mi mateixa per aprovar bé l'ESO
- Confio en els meus pares, familiars o tutors per parlar dels meus problemes
- Tant si hi confio com si no, els explico els meus (o alguns dels meus) problemes
- Confio en els professors per parlar dels problemes reals de l'aula
- Confio en els meus amics per explicar les meves preocupacions

Bloc Col·laboració

- Em faig el llit cada dia
- Ajudo a parar i desparar taula, o posar el rentaplats, etc.
- Procuo deixar les coses iguals o millors de com les he trobat
- Em preparo l'esmorzar jo

Bloc Creences

- Crec en alguna divinitat de les religions tradicionals
- Soc practicant d'alguna religió
- Crec que la ciència no ho pot explicar tot
- No crec en el Big Bang
- M'ajuda pensar que existeix alguna cosa més enllà

Bloc Política

- Crec que sóc de dretes
- Crec que el Capitalisme és bo per la societat
- Crec que s'han de conservar les tradicions
- Estic en contra de l'avortament
- Confío en la justícia del país

Bloc Sexualitat

- Tenir sexe amb molta gent no és dolent
- Masturbar-se no és dolent
- Em masturbo sovint
- El porno sempre m'aporta coses positives
- Miro porno amb freqüència

Altres blocs i qüestions que puguin semblar d'interès.

BLOC 1. VOLER	2. COM SOM?	1. COM SOM LES JOVES?
ACTIVITAT	1.2.1.1.	Com som els i les joves?
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Fer un recull dels interessos i necessitats de les joves del grup • Reflexionar al voltant dels 	<ul style="list-style-type: none"> • Ordinadors per utilitzar Google Forms 	

prejudicis que tenen les persones sobre les joves		
DESENVOLUPAMENT	DURADA	2h
<p>Recollim dades</p> <p>20' – Es llença la pregunta “què pensa la societat sobre els i les joves?”. Es fa una pluja d’idees de prejudicis que les persones siguin joves o no pensen sobre el jovent i es va apuntant a la pissarra.</p> <p>Un cop apuntades aquestes idees s’intenten agrupar per grans temes (interessos, relacions, etc).</p> <p>40' – Es divideix el gran grup en grups de 4 o 5 persones, a cada grup escull o s’assigna aleatòriament un dels temes que han sortit anteriorment. Es demana que cada grup faci una enquesta per recollir dades a d’altres classes, professorat, familiars, veïnes...</p> <p>*Per tal de ser més sostenibles i facilitar la recollida de resultats, l’enquesta es pot realitzar amb Google Forms. Es recomana que hi hagi algú encarregat de recollir totes les preguntes i unir-les en un sol formulari o full de resposta, per així obtenir un major número de respostes sobre tots els temes.</p> <p>Buidatge i consens</p> <p>15' – Cada petit grup fa un buidatge de les dades recollides amb l’enquesta, anotant les conclusion o destacats.</p> <p>15' – Es comparteix en gran grup les conclusions sobre cada tema i es pren nota a la pissarra.</p> <p>30' – L’última part de la sessió servirà per debatre sobre aquests resultats, comparant amb el llistat que havia fet la classe al principi de l’activitat, i intentant consensuar com som els i les joves, i què és allò que ens molesta i preocupa.</p>		

BLOC 1. VOLER	2. COM SOM?	2. COM SOC JO I ELS MEUS VALORS?
ACTIVITAT	1.2.2.1.	Els meus valors i els de la classe
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar, analitzar i comprendre aquells valors que considerem importants • Desenvolupar sentiment de pertinença a un col·lectiu d’iguals • Adquirir sentiments grupals i d’unió 	<ul style="list-style-type: none"> • Llistat de Valors 	

DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Llistat de Valors (10')</p> <p>Demanem a les alumnes quins valors coneixen. Potser cal clarificar que és un valor. Fem un llistat amb les seves propostes i després es mostra el llistat de valors que trobareu més baix. Es llegeixen els valors, i es pregunta si l'alumnat encara creu que cal afegir algún valor que no hi aparegui. Es resolen dubtes sobre el significat d'aquells valors que algun alumne no tingui clars o considerem que no són valors.</p> <p>Els meus valors. Debat (20')</p> <p>Retirem les taules i cadires de l'aula deixant un espai que permeti la mobilitat. Els i les joves es col·loquen al centre de l'aula. La dinamitzadora dirà quatre valors i els assignarà a una zona de l'aula, l'alumnat haurà de moure's a aquell valor que més defensen. L'objectiu es que puguin explicar perquè i generar debat. Es repeteix tants cops com es consideri necessari.</p> <p>Després d'unes quantes rondes demanem que cadascú s'apunti, per ordre els seus 5 valors prioritaris.</p> <p>Els meus valors. Reflexió (15')</p> <p>Demanem que per cada valor que han apuntat escriguin com actuen, si son conseqüents amb aquest, quan entra en joc, etc.</p> <p>Podem fer una posada en comú d'aquelles reflexions que vulguin destacar.</p> <p>Els valors de la classe (15')</p> <p>En petits grups de 4 o 5 persones demanem que identifiquin quins son els valors actuals de la classe. Tot seguit demanem quins son els que la classe vol tenir.</p> <p>Es posa en comú en gran grup i s'elabora una llista consensuada dels 5 valors als que la classe dona més prioritat.</p> <p>Un cop tinguem el llistat podem debatre de si reflexen la situació actual de grup o no i que fer al respecte.</p>			
<p>VALORS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Alegria ● Amabilitat ● Ambició ● Amistat ● Amor ● Assertivitat ● Austeritat ● Autoestima ● Autonomia ● Autoritat ● Bellesa ● Caritat ● Col·lectiu 	<ul style="list-style-type: none"> ● Competència ● Competitivitat ● Compromís ● Confiança ● Cooperació ● Cura ● Dependència ● Diferència ● Dignitat ● Diversitat ● Educació ● Empatia ● Equitat ● Esforç 	<ul style="list-style-type: none"> ● Esperit crític ● Èxit ● Fidelitat ● Generositat ● Heroisme ● Honestedat ● Humilitat ● Humor ● Igualtat ● Il·lusió ● Independència ● Individualitat ● Joventut ● Justícia 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lleialtat ● Llibertat ● Orgull ● Pau ● Plaer ● Poder ● Reciprocitat ● Respecte ● Responsabilitat ● Sinceritat ● Solidaritat ● Tolerància ● Treball ● Violència

BLOC 1. VOLER	3. COM ÉS EL NOSTRE ENTORN?	1. COM ÉS L'INSTITUT I L'ENTORN?	
ACTIVITAT	1.3.1.1.	Com és l'institut, el municipi i el món?	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer les opinions que els alumnes tenen sobre l'institut, el municipi i el món. • Identificar i ordenar les idees proposades • Comprendre altres punts de vista 		<ul style="list-style-type: none"> • Postits • Imatges nevera, rentadora, escombraries 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Mirem al voltant (20')</p> <p>Demanem als i les joves que pensin, i escriguin en diferents posits, entre tres i cinc característiques sobre l'institut, el barri o municipi i el món que:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Els hi agraden per tant mantindrien tal com son • No els hi agraden per tant eliminaran • Cal fer-hi modificacions per millorar-les <p>Compartim (20')</p> <p>Posem a la pissarra o mural les tres imatges d'electrodomèstic i demanen que enganxin els postits al corresponents.</p>			

	 MANTENIR	 MODIFICAR	 ELIMINAR
			
			
			

Un cop estiguin les diferents característiques ordenades es fa una lectura conjunta i s'agrupen aquelles idees que diguin el mateix o siguin molt similars.

Sintetitzem (20')

Fem petits grups d'unes 4 persones. Els petits grups hauran de fer una llista de les característiques que considerin més destacables per cada casella.

Finalment, en gran grup es comparteixen les conclusions.

Si detectem que costa fer l'anàlisi de l'entorn podem proposar diferents eixos sobre els que pensar, com ara feminisme, antirracisme, anticapitalisme i ecologisme.

BLOC 1. VOLER	3. COM ÉS EL NOSTRE ENTORN?	1. COM ÉS L'INSTITUT I L'ENTORN?
ACTIVITAT	1.3.1.2.	Els valors i el "Cuento de la Criada"
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> ● Prendre consciència de la importància dels valors i les derivacions que aquests tenen en la societat ● Reflexionar entorn als valors de la societat actual 		<ul style="list-style-type: none"> ● Fragments de videos ● Projector/pantalla i altaveu ● Llistat de preguntes

<ul style="list-style-type: none"> • Comparar els valors actuals amb els valors del “Cuento de la Criada” 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA 1h
<p>L'Activitat consisteix en veure uns retalls de vídeos de la sèrie “El Cuento de la Criada”, i a partir d'aquests vídeos generar un debat, ja sigui verbal o escrit a partir de les següents preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Els fets i els espais: <ul style="list-style-type: none"> ○ Quin és l'argument o trama? ○ Són fets reals o imaginaris? L'època és l'actual? • Els personatges: <ul style="list-style-type: none"> ○ Qui és el/la protagonista? I l'antagonista? ○ Quina relació tenen entre ells? ○ A quin personatge t'assembles més? Per què? ○ A quin personatge et diferències més? Per què? • Els valors <ul style="list-style-type: none"> ○ Quins són els valors de la República de Gilead? S'assemblen als valors de la societat actual? S'assemblen als valors que vau escollir per la vostra societat ideal? ○ Quins són els valors de les criades? ○ Com es mantenen els valors d'una societat? Com es transmeten? ○ Què passa quan els valors individuals o d'un grup són valors no compartits o socialment controvertits? ○ Com es canvien els valors? ○ Per què serveixen els valors? <p>Per acabar l'activitat debatrem d'aquelles idees que traspassen la pantalla i veiem reflexades al nostre entorn o, pel contrari, que no ocorren o hem trobat estratègies de resistència.</p> <p>Podeu trobar els fragments de vídeos a:</p> <p>https://docs.google.com/document/d/1rg_SrASrmmyjUHmj2wR1c72At2Qw_dtmjv-4GnpHbY8/edit?usp=sharing</p>	

BLOC 1. VOLER	4. QUÈ VOLEM?	1. QUÈ VOLEM TRANSFORMAR?
ACTIVITAT	1.4.1.1.	Construïm el món ideal
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Reflexionar sobre com creiem que seria una societat perfecte • Veure quina responsabilitat tenim en la creació d'aquesta societat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Llistat de valors activitat 1.2.2.1 • Fulls de paper • Material per dibuixar • Conclusions extretes de l'activitat 	

	1.3.1.1	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>Pensem la societat ideal (30')</p> <p>Es fan petits grups de 4 o 5 persones i se'ls dóna la consigna: han de crear una societat "ideal".</p> <p>Hauran de posar nom, la quantitat d'habitants, explicar l'organització d'aquesta societat, quins valors tenen més pes i quins no són importants i fins i tot aquells que es rebutgen. Es pot prendre com a referència el llistat de valors de l'activitat 1.2.2.1 i també serà important recuperar el treball fet a l'activitat 1.3.1.1. Com després s'haurà de presentar al gran grup demanem que plasmin el seu disseny en un dibuix.</p> <p>Compartim les societats (30')</p> <p>Per últim, cada societat s'explicarà davant la resta de grups i farem una reflexió al voltant dels valors més desitjats en general, quin paper tenen en la nostra societat actual i la responsabilitat que recau en els seus habitants per a que aquests valors estiguin integrats.</p> <p>Durant la reflexió, també podem posar èmfasi en la comparació dels mons ideals dels petits grups, amb el món actual, per tal de posar en valor i extreure idees sobre allò que ens agradaria canviar. Podem relacionar tota aquesta reflexió amb l'activitat 1.3.1.1. És important que anem recopilant totes les idees que sorgeixen que detectem com a possibles necessitats per a després poder guiar la tria del projecte.</p>		

BLOC 1. VOLER	4. QUÈ VOLEM?	2. QUÈ ENS MOTIVA?
ACTIVITAT	1.4.2.1.	De l'anàlisi a l'acció
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Detectar temes d'interès de l'alumnat 	<ul style="list-style-type: none"> • Paper de mural o pissarra 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>15'- Comencem fent un mural d'idees conjunt. L'alumnat haurà d'apuntar quines son les seves preocupacions i necessitats detectades que cregui que son prioritàries treballar o transformar (recodem el que s'ha treballat en activitats prèvies). En un altre color o zona del mural hauran d'anotar quins temes els interesen o coses que els motiven com a individus.</p> <p>15'- Fem una lectura conjunta del que hem anotat al mural i tot seguit analitzem les idees que han sortit, agrupant aquells que es comparteixen. A través d'aquesta</p>		

activitat podem detectar els interessos personals de l'alumnat per fer els grups amb els que treballar el projecte.

30'- En petits grups, formats aleatòriament o per interessos, demanem que cada grup seleccioni una de les problemàtiques que han sortit prèviament. Hauran de pensar una proposta per poder-ho transformar/millorar i argumentar-ho. Les propostes es posen en comú en gran grup.

BLOC 1. VOLER	4. QUÈ VOLEM?	2. QUÈ ENS MOTIVA?	
ACTIVITAT	1.4.2.2.	Aprofundint en els nostres interessos	
OBJECTIUS		Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 2. Saber. 1. Què Cal per participar. 2. La Comunicació.	
<ul style="list-style-type: none"> • Recollir opinions sobre diferents temes • Fomentar el pensament crític i la capacitat de reflexionar sobre aportacions alienes • Detectar temes d'interès de l'alumnat 		MATERIAL	
		<ul style="list-style-type: none"> • Llistat de preguntes 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>45' - Preparem diferents preguntes al voltant de les que volem que el grup reflexioni i indagui, aquestes les podem treure de debats, comentaris o reflexions que hagin sortit durant les activitats anteriors, sobretot podem tenir en compte les temàtiques treballades a l'activitat 1.3.1.1. o vers a temàtiques d'interès social i transformador. Amb aquesta activitat també pretenem despertar curiositats i veure quins temes motiven més a cadascú.</p> <p>Per treballar les preguntes plantejades proposem diferents dinàmiques per que pogueu escollir la que millor s'adapti al grup classe.</p> <p>Café rodant.</p> <p>Escriurem les diferents preguntes cada una a un paper o cartolina que distribuïrem separatament per l'espai. Els i les joves es divideixen en petits grups (d'unes 4 o 5 persones) que es reuniran al voltant de cada paper, llegiran les preguntes i donaran la seva opinió. Es busca que el grup parli sobre el que pensen però no cal que arribin a acords, ja que es poden escriure diferents opinions al paper. Es dona entre 5 i 10 minuts per paper i passats aquest temps, el grup canvia de pregunta (s'intenta que el grup variï, per tant podem rotar mig grup en sentit horari i l'altre mig antihorari). Durant l'activitat els i les joves poden anar comentant allò que els altres grups han escrit amb fletxes per contestar, també poden posar "+1" si hi estan d'acord o escriure altres opinions o informació que els grups anteriors no han posat.</p> <p>La peixera</p>			

Es col·loquen 2 parelles, cara a cara, al centre de l'aula. Es planteja una pregunta i cada parella ha de defensar una opinió diferent del debat. La resta estan al voltant en rotllana, per intervenir han d'intercanviar-se amb una persona del centre. D'aquesta manera només poden parlar les persones que estan al centre i tothom pot defensar les dues posicions, així s'escolten opinions diverses. Finalment es pot fer una ronda per poder dir les opinions pròpies de cadascú envers el debat. Es poden fer diferents rondes breus amb preguntes diferents o anar introduint preguntes al debat.

El termòmetre

Ens col·loquem en rotllana i al centre situem una cadira (o un altre element indicatiu). La persona dinamitzadora diu una afirmació, les participants s'han d'ubicar en l'espai, quant més a prop de la cadira estiguin més d'acord amb l'afirmació, quant més lluny més en desacord. Un cop ubicats es dona un espai per parlar i debatre del posicionament de cadascú, podem donar l'opció a canvia d'ubicació en cas de canviar d'opinió. Es poden fer tantes rondes com es consideri necessari.

La rotllana i la pilota

Ens posem en rotllana i hi ha una persona al mig amb una pilota. La persona dinamitzadora fa una pregunta i la persona del centre ha de dir la seva opinió sobre el tema en qüestió, després passa la pilota a algú altre amb qui s'intercanviarà el lloc. La nova persona al centre ha de relacionar la seva opinió sobre el tema o allò que vulgui dir amb la intervenció anterior («estic d'acord amb això que s'ha dit, però també penso que qual», «no estic d'acord amb allò perquè penso que s'hauria de tenir en compte això altre»). En acabar la intervenció passarà la pilota a una altra persona i així successivament. D'aquesta manera no només ens centrem en allò que diem nosaltres, sinó en escoltar a la resta, en el que diuen, i en demanar la opinió a una altra persona sobre el que acabem de dir. Podem fer tantes rondes amb preguntes diferents com es consideri necessari.

15'- En finalitzar la dinàmica es posaran en comú les conclusions de cada pregunta.

5.3.2. Saber

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	1. TREBALL EN EQUIP I COOPERACIÓ	
ACTIVITAT	2.1.1.1.	L'equip	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> Fomentar la cooperació del grup Crear un ambient distès després de diverses sessions de reflexió 		<ul style="list-style-type: none"> (revisar el material de cada joc) 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h

10' - A l'inici de la sessió fem un repàs de totes les coses que s'han treballat fins al moment i preguntem a les joves com es troben en aquell moment i en relació a *Educar en Participació*.

35' - Realitzem jocs de treball en equip i cooperació, a l'annex X trobareu diferents propostes.

15' - En acabar els jocs preguntem a les joves com es troben ara, i en comparació amb l'inici. També preguntem com han viscut l'estona de jocs i demanem quines coses creuen que hem treballat durant aquests. Cal guiar la conversa per tal de poder parlar sobre la importància del treball en equip, i diferents eines o actituds que afavoreixen la cooperació per assolir objectius comuns.

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	1. TREBALL EN EQUIP I COOPERACIÓ	
ACTIVITAT	2.1.1.2.	Nova imatge	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Reflexionar entorn a les dificultats i els beneficis del treball en equip • Aprendre a desarrelar-se de les pròpies idees • Promoure la cooperació intergrupala 		<ul style="list-style-type: none"> • Fulls • Material per escriure i dibuixar 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>15'- En grups de 4 o 5 persones, se'ls planteja una situació d'una suposada dinàmica d'entrevista de feina. Una entitat vol actualitzar la seva imatge i volen fer un logo i un eslògan nou. A cada grup se li assignen uns valors que han de transmetre, per exemple: Compromís, Inclusió social, Igualtat, etc.</p> <p>Se'ls deixarà uns minuts perquè comencin a plantejar el logo i l'eslògan.</p> <p>15'- Es demana que s'aturin i deixin de fer el que estan fent. Cada grup deixarà el seu projecte i passarà a continuar el que estava fent un altre grup. Podem valorar si fer un altre canvi de projecte o deixar que els equips finalitzin el que estan fent.</p> <p>15'- Cada grup posa en comú breument els logos i eslògans que han acabat.</p> <p>15'- Per acabar parlem de com han començat a plantejar la idea i a posar-se d'acord, com han viscut l'haver d'abandonar el seu projecte i agafar-ne un altre, com es senten al veure com un altre equip ha acabat la seva idea, etc.</p>			

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	4. NIVELLS DE PARTICIPACIÓ	
ACTIVITAT	2.1.4.1.	L'Escala de la Participació	
OBJECTIUS		Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 1. Voler. 2. Com som?	
<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar i comprendre els diferents elements vinculats a processos participatius • Conèixer críticament els espais de participació i les seves estructures 		MATERIAL	
		<ul style="list-style-type: none"> • Paper d'embalar/ castolines • Retoladors • Fragment de text Novella 2008 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	2h
<p>20' – L'activitat comença amb una dinàmica, breu, de pluja d'idees, on els alumnes exposen què pensen que és PARTICIPAR, per així poder trobar la nostra pròpia definició del concepte. Aquesta pluja d'idees pot ser dinamitzada o no, segons les necessitats del grup. Si volem dinamitzar-la, proposem la següent dinàmica:</p> <p>Per grups de 4-5 persones, es distribueixen els retoladors, es talla un tros de paper d'embalar o cartolina i es fa una rotllana al seu voltant. S'escriu al mig "Participació" i se'ls explica que han d'escriure les paraules que els vinguin al cap associades a aquest concepte encadenant les paraules. Cadascú treballa individualment la seva cadena i als 2-3 minuts es dona una volta cap a la dreta. Un cop s'ha donat la volta ens trobarem davant la cadena d'un altre company i el que farem és continuar-la, completant el que hi havia escrit. Es faran tantes voltes com participants hi hagi, però s'anirà escurçant el temps a mesura que passem a una altra cadena.</p> <p>A la darrera hauran d'escriure una última i única paraula clau. Un cop acabat el mural es pot demanar que expliquin què han observat, si els hi ha costat fer la cadena, quines eren les paraules més repetides, i que expliquin el perquè de la seva elecció de la darrera paraula...</p> <p><i>Per a pensar Fixar-se si només apareixen noms, propis o comuns, adjectius, sentiments, sensacions, si les paraules són positives i constructives o negatives i derrotistes. També ens podem fixar en el nombre d'ítems que es relacionen amb la paraula.</i></p> <p>10' - Després de fer aquesta primera aproximació al concepte PARTICIPACIÓ demanem que cada jove faci una llista d'aquells llocs, moments, espais on participa.</p> <p>10' - Demanem que tothom digui un element de la seva llista evitant repetir-ne. Expliquem que com (segurament) s'acaba de veure hi ha formes de participació molt diferents i fem una breu pluja d'idees preguntant quins aspectes caracteritzen aquestes diferències de participació.</p> <p>20'- Repartim a cada petit grup el fragment del text Formes de participació infantil:</p>			

[la concreció d'un dret.](#) *Novella, A. (2008)* on parla d'un dels nivells de participació. En aquest text demanem:

- identificar els aspectes que caracteritzen la participació
- pensar una definició per al concepte, tenint en compte també el treballat anteriorment
- preparar una explicació per a la resta de companys i companyes sobre el nivell de participació.
- Pensar exemples que il·lustrin el nivell de participació.

Si considerem que el text és complex per al nivell del grup classe podem preparar un resum sobre el que treballar.

45'- Cada grup explica el nivell de participació que ha treballat i finalment es comparteixen les definicions de participació. Recuperem el llistat d'espais i moments on cadascú participa i demanem que identifiquin en quin nivell de l'escala s'ubiquen.

15' – Finalment, es pot fer un debat de com se senten en els diferents espais de participació de l'institut i del municipi.

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	5. SISTEMA DE PRESA DE DECISIONS	
ACTIVITAT	2.1.5.1.	Les assemblees i la comunicació assertiva	
OBJECTIUS		Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 2. Saber. 1. Què Cal per participar? 2. La Comunicació	
<ul style="list-style-type: none"> ● Conèixer el model assembleari ● Aprendre a desenvolupar els rols/papers necessaris per al bon funcionament de l'assemblea ● Aprendre a prendre decisions per mitjà assembleari 		MATERIAL	
		<ul style="list-style-type: none"> ● Papers amb les funcions i rols ● Teoria <i>L'assemblea i els rols de dinamització</i> 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Per tal de treballar l'assemblearisme simularem una assemblea, amb tots els elements necessaris per al bon funcionament d'aquesta. Si el grup és molt gran, es podria dividir en dos petits grups, per tal de promoure la participació de totes les integrants.</p> <p>30' – L'Assemblea</p> <p>Per realitzar l'assemblea podem proposar un tema que sigui proper a l'alumnat per debatre.</p>			

Paral·lelament, és important que abans de començar l'assemblea, els participants es reparteixin les diferents funcions. Podem fer-ho a mà alçada o amb l'ajuda de cartolines. Les funcions que caldria repartir són els següents:

- Portar els torns de paraula
- Prendre acta (és important que l'acta reculli el resum del debat així com els acords o decisions consensuades)
- Portar el timming i els punts de l'Ordre del Dia
- Persona que desencalli els debats, faci resum d'allò que s'ha dit i intenti crear consensos

Per tal de poder generar més debat al posterior anàlisi de l'assemblea realitzada, podem repartir rols (aleatòriament o assignant-los a alumnes concretes), i d'aquesta manera, també afavorim la participació de tot el grup. Proponem els següents rols:

- Persona que parla molt, però només repeteix els arguments que ja s'han comentat
- Persona que va en contra del que diu la majoria del grup, sense cap intenció d'arribar a un consens
- Persona que canvia constantment la seva opinió per tal d'afavorir el consens (al final acaba infravalorant la seva opinió)
- Persona que crea normes per a millorar el funcionament de l'assemblea, fent que aquesta sigui més productiva i amb una millor qualitat de presa de decisions
- Persona que s'enfada constantment amb els seus companys quan no comparteixen opinió (si la comparteixen, pot fer veure que pensa una altra cosa)
- Persona que davant d'un conflicte, tendeix a mediar-lo
- Persona que vol acabar ràpid el debat, deixant, completament de banda, la qualitat de la presa de decisions
- Persona que comenta als companys del seu costat la seva opinió (no la diu mai en gran grup), generant converses paral·leles
- Persona que no participa en cap moment del debat
- Persona que es distreu i distreu als demés

Per donar més joc al debat podem assignar unes 3-5 persones (depenent de la mida del grup) que defensin una posició contrària a la que pensen realment. Aquestes persones poden tenir un dels rols anteriors o no.

20' – Posada en comú

Una vegada finalitzem el moment de l'assemblea cal que posem en comú com ha anat l'assemblea. Per fer-ho, podem evidenciar quin rol tenia cadascuna de les persones, i podem veure quins rols ajuden a tirar endavant una assemblea i quins dificulten. Alhora, podem fer un recull dels elements necessaris per a que una assemblea funcioni correctament (ordre del dia, acta, moderació...).

*Per a realitzar aquesta activitat, podeu consultar el següent llibre, el qual us permetrà adquirir una fonamentació teòrica per tal de poder guiar la posada en comú i per tal de teoritzar la sessió: *Assambleas i reuniones* (Lorenzo, A.R, Martínez, M). El podeu trobar al següent*

enllaç:<https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Asambleas%20y%20reuniones-TdS.pdf>

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	5. SISTEMA DE PRESA DE DECISIONS
ACTIVITAT	2.1.5.2.	Jurat dels Pulitzer
OBJECTIUS	Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 2. Saber. 1. Què Cal per participar? 2. La Comunicació	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el funcionament d'una assemblea • Aprendre els rols que s'estableixen en una assemblea • Desenvolupar la sensibilitat social • Estimular l'esperit i la comprensió crítica 	MATERIAL	
	<ul style="list-style-type: none"> • Foto de Kevin Carter • Fragments de text • Papers amb els rols de l'assemblea • Teoria <i>L'assemblea i els rols de dinamització</i> 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>La dinàmica consisteix en simular l'assemblea del jurat que atorga els Premis Pulitzer. Si el grup és molt gran, a l'hora de fer l'assemblea, es podria dividir en dos petits grups, per tal de promoure la participació de totes les integrants.</p> <p>10'- Mostrem la imatge de Kevin Carter guanyadora del Premi Pulitzer l'any 1993 i demanem que les alumnes apuntin individualment què els hi genera la imatge (sentiments, paraules, etc.) Ho posem en comú amb el grup gran.</p> <p>10'- Demanem que cadascú escrigui un peu de foto com si es tractés d'una notícia. Ho compartim amb petits grups d'unes 4 o 5 persones.</p> <p>5'- Expliquem breument què és una assemblea i els rols, també podem demanar a l'alumnat que ho expliqui. Tot seguit distribuïm els rols. (Més endavant teniu una mica de teoria per si us és d'ajuda).</p> <p>20'- Iniciem l'assemblea per decidir si s'atorga el premi a la imatge, serà important remarcar el concepte de consens. Per posar en context expliquem:</p> <p><i>Ets membre del jurat que atorga els Premis Pulitzer i arriba a les teves mans la fotografia de la nena sudanesa i el voltor. Et sembla una imatge tan cura i profunda que no dubtes en proposar-la com a primera candidata del premi. Però aleshores t'assebentes que el fotògraf que resultaria premiat no va fer res per ajudar a la nena, i que aquesta va morir.</i></p> <p><i>Donaries el teu vot favorable perquè la foto fos la guanyadora del premi?</i></p>		

Quina decisió preneu com a assemblea del jurat?

Més informació sobre el fotògraf:

Kevin Carter, fotògraf blanc nascut a Sud Àfrica, va adoptar des de molt jove una actitud de denúncia amb la política de l'apartheid. Mitjançant els seus treballs va donar a conèixer al món la situació d'opressió en què vivia la població negra a l'Àfrica. Present en multitud de conflictes, amb la seva càmera va captar imatges autèntiques matances protagonitzades pels opositors al projecte democràtic africà. Sempre obsessionat per aconseguir una fotografia que conmovés al món, va viure exposat a perills extraordinaris.

Podem contrastar la situació amb el codi deontològic de la professió periodística:

25. En l'exercici del periodisme la finalitat no justifica els mitjans, per tant, la informació haurà de ser obtinguda a través de mitjans legals i ètics.

30. En el periodisme es donen a vegades situacions de tensió i de conflictes nascuts sota la pressió de factors com el terrorisme, la discriminació de les minories, la xenofòbia o la guerra. En aquestes circumstàncies, els mitjans de comunicació tenen l'obligació moral de defensar els valors de la democràcia, el respecte a la dignitat humana, la solució dels problemes a través de mètodes pacífics i la tolerància, i en conseqüència oposar-se a la violència i al llenguatge de l'odi i de l'enfrontament, rebutjant tota discriminació per raó de cultura, sexe o religió.

Font: Codi Deontològic Europeu de la Professi3 periodística

Quan concloguem l'assemblea podem explicar que:

Tres mesos després de rebre el premi Pulitzer - i quan ja havia passat més d'un any de l'encontre amb la nena sudanesa-, Carter es va suïcidar. Feia poc que havia mort el seu millor amic en cobrint un tiroteig. Tenia 33 anys.

15'- Per finalitzar la sessió parlarem de com ens hem sentit durant l'assemblea i analitzarem com a funcionat aquesta.

FOTO de Kevin Carter guanyadora del Premi Pulitzer l'any 1993.

BLOC 2. SABER	1. QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	5. SISTEMA DE PRESA DE DECISIONS
ACTIVITAT	2.1.5.3.	El llop
OBJECTIUS	Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 2. Saber. 1. Què Cal per participar? 2. La Comunicació	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer críticament el desenvolupament dels processos participatius. • Analitzar i comprendre els diferents elements vinculats a processos participatius. 	MATERIAL	
	<ul style="list-style-type: none"> • Joc de carte El Llop o papers amb els rols. • Teoria <i>Sistemes de presa de decisions</i> 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h

S'expliquen les normes del joc del Llop de Castronegro que podeu consultar aquí: https://cdn.svc.asmodee.net/production-asmodeees/uploads/2023/06/Werewolves_BestOf_ES_Rules-1.pdf Podem jugar només amb el rol de poble i llops o podem afegir-ne d'altres.

Es fa una primera ronda, la dinamitzadora observarà quin és el procés de

participació i presa de decisions del grup.

A la segona ronda (o tercera segons es valori) la dinamitzadora, abans de començar el debat explica que hi ha 3 sistemes de presa de decisions que poden tenir en compte: el consens, la votació i la imposició. En aquest moment podem deixar que siguin les participants qui decideixen com fer-ho o a cada ronda la dinamitzadora consigna quin sistema s'utilitza.

El joc continua i la dinamitzadora segueix observant com es desenvolupa el procés de presa de decisions.

En finalitzar la partida farem una valoració de com ha anat, com s'han sentit alhora de prendre decisions, que n'opinen de cada sistema, etc. Per últim podem explicar més detalladament cadascun dels sistemes de presa de decisions, què suposen i que cal perquè es puguin donar.

BLOC 2. SABER	2. QUI I COM PARTICIPA AL NOSTRE VOLTANT?	1. QUÈ ÉS UNA ASSOCIACIÓ I TIPOLOGIES
ACTIVITAT	2.2.1.1.	De les idees a l'associacionisme
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer què és una associació • Conèixer diferents tipus d'associacions • Conèixer críticament els espais de participació i les seves estructures. • Conèixer com funciona l'associacionisme i els diferents elements que el configuren. 		<ul style="list-style-type: none"> • Paper d'embalar i retoladors • Teoria <i>L'associacionisme</i> • Power point o material per explicar la teoria
DESENVOLUPAMENT		DURADA
<p>10' – Tipus d'entitat:</p> <p>En primer lloc, presentem els diferents tipus d'entitat i/o associacions a l'alumnat, i els expliquem cadascuna d'elles. Els demanem si coneixen alguns exemples d'associacions que puguin formar part de cadascun dels blocs. A partir d'aquesta activitat generem un mural per cada tipus d'associació amb el contingut que anem construït col·lectivament. Aquest mural l'utilitzarem al llarg de l'activitat.</p> <p>15' – Les associacions donen resposta a les nostres idees:</p> <p>Per a realitzar aquesta segona part de l'activitat, caldrà que recuperem totes aquelles necessitats i idees que han sorgit del Bloc 1, i les escrivim en targetes.</p>		1h

Dividirem el gran grup en petits grups, i a cada petit grup li donarem unes quantes targetes amb idees o necessitats.

Demanarem a cada petit grup que pensi quin tipus d'associació podria donar resposta a cada necessitat, o quina associació podria acollir cadascuna de les idees. Així doncs, demanarem que pengin cada targeta al mural (que hem creat a la primera part de l'activitat) que correspongui.

Una vegada totes les targetes estiguin penjades, ho posarem en comú, i revisarem, en gran grup, que totes les persones estiguin d'acord amb aquesta classificació.

25' – Creem la nostra pròpia associació

Demanem a l'alumnat que lliurement es situï davant del mural que més les motivi. Així doncs, de forma natural sorgiran petits grups per interessos. Cal que intentem que els grups tinguin un mínim de 3 persones.

Una vegada creats els grups, jugarem a constituir una associació, partint de tota la informació que hem generat al llarg de l'activitat, i que en principi, ha quedat plasmada al mural. Així doncs, hauran de pensar:

- Nom de l'associació
- Qui hi pot formar part?
- Com s'organitzen? Com prenen decisions? Quins càrrecs existeixen?
- Quina finalitat o objectius persegueixen?
- Quines activitats realitzaran com a associació (per tal de donar-hi resposta a les idees/necessitats)

10' – Presenten les associacions

Aquests últims 10 minuts els dedicarem a presentar les associacions que han creat.

BLOC 2. SABER	2. QUI I COM PARTICIPA AL NOSTRE VOLTANT?	2. VISITES A ENTITATS I ASSOCIACIONS DE L'ENTORN
ACTIVITAT	2.2.2.1.	Trivial d'entitats del barri
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer espais i entitats del barri • Cohesionar el grup • Aprendre aspectes de la vida associativa del barri 		<ul style="list-style-type: none"> • Taulell de trivial (projectat o dibuixat a la pissarra) • Preguntes per al joc • Power point amb preguntes

DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>Aquesta activitat ens pot servir per introduir la visita d'entitats i ubicar al grup abans de fer-la.</p> <p>Es fan diferents equips (3-5 equips en funció de les característiques del grup classe) Es tracta de jugar al clàssic joc del Trivial però amb preguntes adaptades a la realitat associativa del barri o municipi (quines entitats hi han, on es troben, quines activitats i projectes desenvolupen, etc). Podem preparar pistes per ajudar als grups i anar augmentant la dificultat de les preguntes a mesura que avança el joc. També podem utilitzar recursos visuals com fotos, cartells, mapes (que podem projectar).</p>		

BLOC 2. SABER	2. QUI I COM PARTICIPA AL NOSTRE VOLTANT?	2. VISITES A ENTITATS I ASSOCIACIONS DE L'ENTORN	
ACTIVITAT	2.2.2.2.	Visitem l'associacionisme juvenil	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer l'espai del Casal de Joves • Conèixer les entitats i col·lectius del barri. 			
DESENVOLUPAMENT	DURADA	2-4h	
<p>Aquesta activitat es materialitza amb una sortida. És imprescindible fer una visita al Casal de Joves, a aquesta podem convidar altres entitats i col·lectius de l'entorn per que presentin els seus projectes o bé també ens podem desplaçar als seus espais. És important tenir en compte que aquesta activitat cal organitzar-la amb marge de temps, ja que estem movent a moltes persones voluntàries en un horari, normalment, de matí.</p> <p>A través d'aquesta activitat es pretén, d'una banda, donar a conèixer totes les entitats i associacions que hi ha al barri, poble o ciutat, i per altra banda, donar a conèixer on està ubicat el Casal de Joves, el seu espai, i donar a entendre a l'alumnat que aquell espai és seu, sempre i quant hi vagin i participin. És important tenir en compte de convidar, també, els diferents grups estables o comissions del Casal de Joves.</p> <p>Cal dir que al llarg de les diverses experiències als instituts s'ha anat valorant la idoneïtat de realitzar dues visites d'entitats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Una primera visita d'entitats prèvia a la tria del projecte, per tal de situar a l'alumnat, i alhora, obrir les seves mires de cara a triar el projecte (sent conscients de les possibilitats de l'entorn). Aquesta es pot fer durant les 			

primeres sessions de classe per ajudar a les joves a ubicar millor el projecte i promoure que facin ús de l'espai abans.

- Una segona visita d'entitats una vegada el projecte ja està escollit i una mica definit. Amb aquesta visita es pretén fer match amb aquella o aquelles entitats que poden donar suport i acompanyar cadascun dels projectes. Així doncs, cada grup d'alumnes, disposarà d'un espai per anar a parlar amb l'entitat o entitats que més els interessi per tal de demanar ajuda, dissenyar conjuntament el projecte i intercanviar contactes.

Aquesta activitat es pot realitzar dins l'horari escolar, planificant amb un trimestre de marge amb l'institut la data o bé fora de l'horari escolar, una tarda, aprofitant (en cas que es realitzi dins el Servei Comunitari) les hores no lectives que ha de realitzar l'alumnat.

BLOC 2. SABER	2. QUI I COM PARTICIPA AL NOSTRE VOLTANT?	3. XARXA DE RECURSOS AL NOSTRE ABAST
ACTIVITAT	2.2.3.1.	Mapatge del barri/municipi
OBJECTIUS	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer les entitats i associacions de l'entorn • Conèixer els recursos que les joves tenen al seu voltant. 	Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 1. Voler. 3. Com és el nostre entorn? 1. Com és l'institut i l'entorn?
		MATERIAL <ul style="list-style-type: none"> • Mapa del municipi o barri (1 per petit grup) • Llistat d'entitats, associacions i serveis
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>Fem petits grups (unes 4 o 5 persons) i repartim un mapa del barri/municipi a cadascun. Al llarg de l'activitat hauran d'anar marcant diferents coses sobre aquest.</p> <p>Primer ubicarem l'institut al mapa. Tot seguit assenyalaran les zones que son importants per a ells i elles (on passen el temps d'oci, aquells espais que habiten sovint...).</p> <p>La segona part de l'activitat es tracta de fer un mapa d'entitats, associacions, recursos i serveis del barri. En primer lloc i en petits grups demanarem que assenyalin el que coneixen, tot seguit ho compartir en gran grup, per últim les dinamitzadores afegiran els espais que encara no han sortit.</p> <p>D'aquesta manera podem tenir un mapa del municipi/barri on apareguin tots els</p>		

espais que puguin ser d'interès per les joves tant per al seu temps lliure com per a desenvolupar el seu projecte d'educar en participació.

Alguns dels espais que hi apareixeran seran: Casals de Joves, caus i esplais, entitats de cultura popular i socials, serveis i equipaments municipals per joves, etc. Serà important explicar, en cas de que no ho sàpiguen que es fa a cada espai, i com poden accedir-hi si volen.

Per desenvolupar aquesta activitat ens pot ser molt útil la eina [Google My Maps](https://www.google.com/maps), aquesta ens permet crear mapes amb xinxetes personalitzades, i es pot utilitzar de forma col·laborativa.

Podem aprofitar aquesta activitat per fer un anàlisi del territori i veure que ens agrada, que trobem que hi falta o quines necessitats detectem. D'altra banda també podem analitzar quins usos de l'espai fem com a grup classe o com a veïnat (gènere, edat, rol...).

5.3.3. Poder

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	1. PREPAREM-NOS	
ACTIVITAT	3.1.1.1.	Les fases del projecte	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> Conèixer les diferents fases dels projectes 		<ul style="list-style-type: none"> Projector i ordinador Storyboards 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	30 min

A continuació proposem 2 dinàmiques diferents per treballar les fases del projecte.

Mapa d'idees

Amb l'aplicació "[mentimeter](https://www.mentimeter.com)" l'alumnat proposa les diferents parts que conformen el procés de creació d'un projecte. El resultat és un mapa amb totes les respostes, on es ressalten en més gran aquelles que més s'han repetit.

Un cop feta aquesta primera pluja d'idees s'agrupen els conceptes similars o que poden anar inclosos en d'altres, per mica en mica trobar les 7 fases (pluja d'idees, elecció, planificació, organització, realització, avaluació, celebració). Tot seguit, en gran grup demanem a l'alumnat que les ordeni, generen debat si s'escau, però amb l'objectiu de que tothom les entengui.

Per últim (en gran grup o per petits grups) es presenta breument un projecte del casal i es demana que identifiquin que s'ha fet en cada casa per aconseguir

desenvolupar-lo.

Storyboard

Dividim el grup en petits grups, i els repartim vinyetes d'un story board desordenat. Cadascuna de les vinyetes correspondrà a les diferents fases (pluja d'idees, elecció, planificació, organització, realització, avaluació, celebració) d'un projecte concret que ens servirà com a exemple. Aleshores els demanem que cada petit grup ordeni les vinyetes segons cregui. Posteriorment, ho posem en comú, i preguntem a la resta de grups si estan d'acord amb l'ordre que proposa cada grup. D'aquesta manera, tindrem entre 4 o 5 projectes ordenats i penjats a la pissarra o a la paret. Finalment, posarem nom a cadascuna de les fases i les explicarem. Paral·lelament, si creiem que cal corregir alguna de les posicions proposades pels grups, ho podem fer.

*Els projectes d'exemple proposem que els pensi cada dinamitzadora, traient idees de projectes o activitats que realitzi el propi casal, per tal de donar a conèixer, alhora que realitzem l'activitat, els projectes del casal de joves de referència territorial. També podeu utilitzar les següents idees: organitzar un concert, un dinar popular, una Xerrada, un concurs/torneig.

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	1. PREPAREM-NOS	
ACTIVITAT	3.1.1.2.	L'elecció del projecte	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Fer la tria dels projectes de grup • Crear els petits grups partint de les seves motivacions 		<ul style="list-style-type: none"> • Materials generats i conclusions d'activitats sobre anàlisi de l'entorn i interessos • Fulls i retoladors 	
DESENVOLUPAMENT		DURADA	1h
<p>Pluja d'idees (15')</p> <p>Recuperem les conclusions sobre anàlisi de l'entorn i interessos de l'alumnat extretes d'activitats prèvies. Demanem a l'alumnat que faci grups en funció de la temàtica que els interessi més. Aquests grups d'interessos hauran de fer una pluja d'idees de possibles projectes per abordar el tema. Quan cada grup tingui el seu llistat podem fer una posada en comú perquè tothom pugui donar més idees als altres grups.</p> <p>Què entenem per projecte? (15')</p> <p>Deixem la pluja d'idees apartada un moment i demanem en gran grup projectes que coneguim. A partir de les idees que vagin sorgint, els podem ordenant en funció del</p>			

tema, els el nivell de participació, la capacitat transformadora... (qualsevol classificació que sorgeixi és vàlida). L'objectiu final d'aquesta activitat és conceptuar què entenem per projecte, sabent distingir què és un projecte i què no ho és, i alhora fer èmfasi en els projectes participatius i transformadors, que és el que volem desenvolupar en el darrer bloc d'Educar en Participació.

Elecció (20')

Opció A: En els grups formats anteriorment recuperem la pluja d'idees i seleccionem aquelles que encaixen en la definició de projecte transformador i participatiu que acabem de fer. Del llistat restant les alumnes hauran d'arribar a un consens per escollir el projecte a realitzar, potser, durant el procés d'arribar a un acord sorgeixen noves que també poden ser vàlides. Ara és el moment de formar els equips de treball dels diferents projectes en cas que els grups formats per interessos siguin massa grans.

Opció B: Recuperem la pluja d'idees agrupem aquelles propostes similars i seleccionem les que encaixen en la definició de projecte transformador i participatiu que acabem de fer. A diferents fulls escrivim les propostes de projectes resultants i els repartim per l'espai. Demanem als i les joves que s'ubiquin al projecte que més els motivi. D'aquesta manera triarem els projectes i els equips de treball.

Cal deixar molt clar que els grups els poden fer ells, però cal que prioritzin la motivació pel projecte. És possible que algun projecte quedi amb una o dues persones. Caldrà, doncs, parlar amb aquestes persones per saber què volen fer. Els podem proposar projectes d'una temàtica semblant, o que escullin una segona opció... també podem preguntar si algun alumne d'algun altre grup tenia com a segona opció el projecte on només hi ha una o dues persones.

Tancament (10')

Abans de finalitzar la sessió demanem a cada grup que ompli una fitxa amb les preguntes següents, per recollir recollir l'elecció feta.

- Persones de l'equip
- Projecte seleccionat
- Temàtica del projecte
- Breu descripció
- Que ens motiva del projecte escollit?

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	2. PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ
ACTIVITAT	2.1.2.1.	Anàlisi de cartells
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> ● Conèixer els elements a tenir en 	<ul style="list-style-type: none"> ● Cartells d'actes i projectes que fa 	

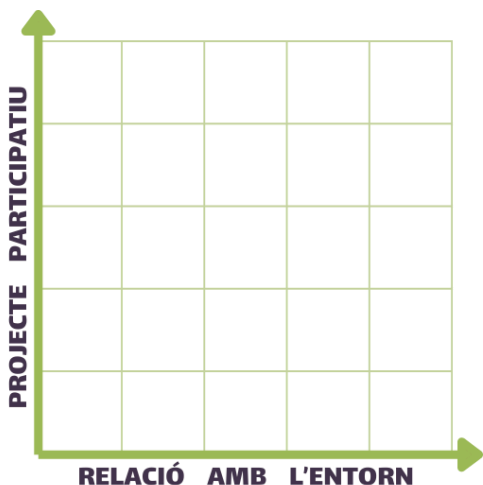
compte a l'hora de planificar un projecte.	el casal	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	30 min
<p>10' - Per petits grups. A cada grup es reparteix el cartell d'alguna activitat o projecte que s'ha fet al Casal i s'els hi pregunta com creuen que s'ha planificat i quins elements han tingut en compte.</p> <p>15'- Les dinamitzadores fan preguntes que cada grup haurà de respondre compartint amb la resta a través de la informació del cartell:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nom de l'activitat o projecte • De què tracta? • Quan és? • Quins objectius té? • A qui s'adreça? • Com es fa la difusió? • Com s'ha organitzat? • Quins recursos calen? (humans, materials, econòmics, infraestructura, permisos...) • Com es valora? <p>5' - Per últim fem un llistat de totes les coses a tenir en compte a l'hora de planificar.</p> <p>Per fer aquesta activitat cal tenir present el guió de planificació de projectes.</p>		

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	2. PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ	
ACTIVITAT	3.1.2.2.	El guió del projecte	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> • Planificar el projecte 		<ul style="list-style-type: none"> • Plantilles del guió de planificació de projectes 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h	
<p>Es reparteix a cada equip una plantilla amb el guió del projecte que hauran de completar. Aquest guió ajudarà a pensar, dissenyar i planificar el projecte i servirà com a marc de referència d'ara en endavant.</p> <p>En el moment de la planificació el paper de les dinamitzadores ha de ser d'acompanyament, deixant que siguin les joves qui prenguin les decisions i les que preveguin les coses a tenir en compte.</p>			

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	2. PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ	
ACTIVITAT	3.1.2.3.	Les tasques del projecte	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> Planificació de les tasques 		<ul style="list-style-type: none"> Plantilla d'organització de tasques 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	45 min	
<p>Les tasques (30')</p> <p>Es reparteix a cada equip una plantilla d'organització de tasques del projecte que hauran d'omplir, tenint en compte el guió de planificació completat prèviament. Aquest document d'organització servirà de full de ruta del projecte.</p> <p>El compromís (15')</p> <p>Per poder dur a terme el projecte és important la implicació i responsabilització de tot l'alumnat, això es quelcom molt important que s'haurà de deixar clar.</p> <p>Un cop sapiguem les tasques que caldrà fer demanem a cada equip que faci un contracte de compromís en el que es marquen els compromisos als quals arriben cadascun dels membres, aquest haurà de quedar per escrit.</p>			

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	4. POSADA EN COMÚ I REVISIÓ	
ACTIVITAT	3.1.4.1.	Projectes transformadors	
OBJECTIUS		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> Compartir amb el gran grup els projectes Valorar l'impacte transformador de la proposta de projecte Fer propostes de projectes més transformadors 		<ul style="list-style-type: none"> Pissarra Postits 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h	
<p>Aquesta activitat s'aconsella fer-la un cop cada equip hagi planificat el seu projecte (fet el guió), abans de començar a planificar les tasques concretes, per tenir marge d'afegir modificacions si s'escau.</p>			

Cada equip explica el seu projecte al gran grup, escriu el nom a un postit i l'enganxa a la pissarra on hi han dibuixats els següents eixos:

Les dinamitzadores hauran d'orientar a les joves en cas que necessitin ajuda per ubicar el seu projecte. Això ens permetrà tenir una imatge de quins projectes són molt transformadors (amb molta participació i molta relació amb l'entorn) i quins ho són poc (amb poca participació i poca relació amb l'entorn) i per tant podem introduir algunes modificacions per a que tinguin més impacte.

Quan el projecte estigui situat als eixos, entre les persones de l'equip i el gran grup hauran de fer propostes perquè el projecte sigui més participatiu i/o tingui major relació amb l'entorn.

Haurem d'animar als equips a incorporar algunes de les propostes que han sortit, tot i així sense oblidar com és el grup de joves i sent realistes amb la proposta de projecte que surti, per exemple a un equip que estigui molt motivat i tingui una mica d'experiència participativa (per exemple del cau o l'esplai) el podem encoratjar a desenvolupar una proposta més ambiciosa que a un equip de joves que mai a tingut contacte amb la participació en la comunitat i es troba més perdut.

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	4. POSADA EN COMÚ I REVISIÓ
ACTIVITAT	3.1.4.2.	Compartim el procés
OBJECTIUS	MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> Compartir amb el gran grup els projectes. Avaluar entre iguals el procés de desenvolupament dels projectes. Incorporar millores en l'organització dels projectes. 	<ul style="list-style-type: none"> Preguntes d'avaluació 	

DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
<p>Aquesta activitat s'aconsella fer-la un cop s'hagi fet l'organització de les tasques i s'hagi començat a organitzar el projecte en equips.</p> <p>Cada equip explicarà com està el seu projecte en aquest moment, és a dir, quina és la proposta actual (poder s'han incorporat canvis des del darrer cop que s'ha posat en comú), com s'estan organitzant, sensacions, etc. La resta d'equips escoltaran l'explicació i hauran de respondre, per escrit les següents preguntes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nom projecte: 2. Tens algun dubte o pregunta a fer-los? Escribeu-ho i demana que t'ho responguin. 3. L'explicació ha estat entenedora? Per què? 4. Consideres que tots els membres del grup s'han implicat i treballat de la mateixa manera? Argumenta la teva resposta. 5. Penses que hi seguiran treballant o ho deixaran aquí? 6. Si els haguessis d'avaluar, quina seria la teva valoració? 7. Amb què em quedo? Explica de manera resumida i amb les teves paraules què penses que volen aconseguir: 8. Quin consell o consells els hi donaries per que puguin millorar el projecte o el procés d'organització? <p>Aquestes respostes les recolliran les dinamitzadores, ja que els poden servir per tenir més informació de com està el grup classe i com es perceben els diferents equips. També es faran arribar les respostes als equips pertinents perquè puguin introduir actualitzacions al projecte si s'escau.</p>		

BLOC 3. PODER	1. EL PROJECTE, L'EINA DE PARTICIPACIÓ	4. POSADA EN COMÚ I REVISIÓ
ACTIVITAT	3.1.4.3.	Revisió de Projectes
OBJECTIUS	Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 3. Poder. 2. I ara què?. 1. Què fem amb els nostres projectes?	
<ul style="list-style-type: none"> • Fer autocrítica del procés de desenvolupament dels projectes • Avaluar els projectes • Valorar la continuïtat dels projectes 	MATERIAL	
	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntes d'avaluació • Cartolines i retoladors • Fotos dels projectes 	
DESENVOLUPAMENT	DURADA	1h
Avaluem el nostre projecte (30 min)		

Per equips de projectes, es respondrà el qüestionari d'avaluació següent:

1. Nom del Projecte:
2. Membres de l'equip:
3. S'han assolit els objectius proposats? Perquè?
4. S'ha complert amb la planificació feta? Perquè?
5. Què ha sortit bé durant la planificació i organització?
6. Què milloràrieu de la planificació i organització?
7. Què ha sortit bé durant la realització?
8. Què milloràrieu de la realització?
9. Han sortit imprevistos durant l'organització o realització? Quins? Com s'han solucionat?
10. Recupereu els indicadors d'avaluació que vau establir a la planificació. S'han assolit?
11. Ha estat un projecte transformador?
12. Quins son els punts forts i punts febles del projecte?
13. Tothom s'ha implicat en el projecte? Perquè?
14. Com a equip esteu satisfetes de la feina realitzada?
15. Es podria tornar a dur a terme? Caldria alguna adaptació? Quina?
16. Voldríeu tornar a fer el projecte? Perquè?

(Dels diferents ítems es pot fer una valoració qualitativa i també demanar una puntutació quantitativa en una escala de 1 al 5 per exemple)

En acabar de respondre, a una cartolina escriuran:

- Títol del projecte
- Membres de l'equip
- Breu descripció i petita valoració
- Fotos (si en tenen)

Avaluem els projectes de les companyes (30 min)

Es distribueixen les cartolines per l'espai i els equips han de passar pels diferents espais escrivint una petita valoració dels projectes dels companys i companyes. Podem tenir en compte les premises següents:

- Punts forts del projecte
- Punts febles del Projecte
- Propostes de millora
- Propostes de continuïtat

Quan tothom hagi passat per tots els projectes cada equip recuperarà la seva cartolina i llegirà les aportacions de la resta.

Finalment podem obrir un espai per posar en comú les aportacions a les cartolines o d'altres reflexions.

5.3.4. Avaluació

BLOC 4. AVALUACIÓ		1. CONTINUADA
ACTIVITAT	4.1.1.	Valoracions d'activitats i dinàmiques
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> • Valorar l'adequació d'activitats concretes • Valorar l'assoliment dels objectius d'activitats concretes 		<ul style="list-style-type: none"> • Consultar material concret de la dinàmica escollida • Guió de preguntes
DESENVOLUPAMENT	DURADA	-
<p><i>Aquesta activitat es pot realitzar diversos cops al llarg d'Educar en Participació. Per desenvolupar-la podem escollir una dinàmica de les proposades al Recull de jocs i dinàmiques, pensar-ne una de nova o escollir un format més senzill de pregunta-resposta escrita o en veu alta.</i></p> <p>Durant les sessions anirem realitzant activitats per treballar els diferents continguts de la proposta pedagògica, de tant en tant és útil aturar-nos i poder reflexionar i valorar amb l'alumnat si està arribant allò que volem transmetre i el format d'activitat és l'adient. Podem utilitzar les següents preguntes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Què hem treballat durant l'activitat? 2. Què m'enduc de l'activitat? 3. (pregunta concreta sobre el contingut treballat) 4. Quins dubtes se m'han generat al fer l'activitat? → Caldrà garantir un espai per resoldre els dubtes, ja sigui al moment o recollir-los per a la propera sessió. 5. Què m'ha agradat? 6. Què canviaria? 		

BLOC 4. AVALUACIÓ		1. CONTINUADA
ACTIVITAT	4.1.2.	Seguiment dels Blocs de contingut
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> • Valorar el desenvolupament d'EP • Valorar l'assoliment dels objectius treballats 		<ul style="list-style-type: none"> • Consultar material concret de la dinàmica escollida • Guió de preguntes
DESENVOLUPAMENT	DURADA	-
<p><i>Aquesta activitat es pot realitzar diversos cops al llarg d'Educar en Participació. Per desenvolupar-la podem escollir una dinàmica de les proposades al Recull de jocs i</i></p>		

dinàmiques, pensar-ne una de nova o escollir un format més senzill de pregunta-resposta escrita o en veu alta.

A mesura que avanci el desenvolupament d'*Educar en Participació* aconsellem generar espai de valoració on podem abordar continguts específics treballats, l'adequació amb les expectatives, la dinàmica d'aula, etc. L'objectiu d'aquests espais és tenir una visió global de com està l'alumnat, de la percepció d'aquest sobre el desenvolupament del projecte, i poder adaptar o reconduir la planificació o activitats per tal de treure més profit a *Educar en Participació*.

Aquests espais d'avaluació els podem fer a l'acabar el trimestre, cada x sessions, en acabar un seguit d'activitats relacionades o associades a algun dels blocs de contingut, etc.

Podem utilitzar les següents preguntes:

1. Què hem treballat fins ara? Fes una petita explicació.
2. Tens algun dubte sobre el que hem treballat fins ara? Quin?
3. Des de l'inici d'*Educar en Participació* fins ara quan estic en petit grup: (assenyala l'opció amb la que més t'identifiquis)
 - No parlo gens
 - Parlo per reafirmar-me o fer preguntes
 - Parlo com a portaveu
 - Parlo per exposar les meves idees
4. Explica el perquè.
5. Des de l'inici d'*Educar en Participació* fins ara quan estic en gran grup: (assenyala l'opció amb la que més t'identifiquis)
 - No parlo gens
 - Parlo per reafirmar-me o fer preguntes
 - Parlo com a portaveu
 - Parlo per exposar les meves idees
6. Explica el perquè.
7. D'aquestes quatre afirmacions, quina és característica de la meva implicació en el treball a l'aula en petit grup: (assenyala l'opció amb la que més t'identifiquis)
 - Em quedo una mica al marge
 - Dono la meva opinió de tant en tant
 - Intento avançar i prenc iniciativa
 - Intento avançar i prenc iniciativa per fer avançar al grup
8. Explica el perquè.
9. D'aquestes quatre afirmacions, quina és característica de la meva implicació en el treball a l'aula en gran grup: (assenyala l'opció amb la que més t'identifiquis)
 - Em quedo una mica al marge
 - Dono la meva opinió de tant en tant
 - Intento avançar i prenc iniciativa
 - Intento avançar i prenc iniciativa per fer avançar al grup
10. Explica el perquè.
11. Que remarco positivament de la meva actitud a *Educar en Participació*?

12. Que canviaria de la meua actitud per treure més profit a *Educar en Participació*?
13. El que hem fet fins ara s'adequa a les expectatives inicials sobre *Educar en Participació*?
14. Quines coses m'han agradat més? Perquè?
15. Quines coses m'han agradat menys? Perquè?
16. Què m'enduc del que hem fet fins ara?
17. Quines propostes faries per fer a partir d'ara? (continguts i/o metodologia)

A l'hora de plantejar activitats d'avaluació cal tenir en compte qui participa i qui avalua:

- Autoavaluació: el o la jove es valora a si mateix i el seu procés d'aprenentatge i desenvolupament al llarg d'*Educar en Participació*.
- Avaluació entre iguals: per tal que la resta de companyes puguin fer aportacions constructives. Alhora de fer l'avaluació entre iguals el més recomanable és fer-la amb les persones del petit grup de treball, que son aquelles que poden fer un seguiment més continuat. Per exemple, de les preguntes anteriors, de la 3 a la 12, es poden respondre en format d'autoavaluació i entre iguals.
- Avaluació per part de les dinamitzadores: a partir de les respostes recollides i les observacions a l'aula podem valorar el progrés de l'alumnat. Pot ser interessant fer un retorn individual a cadascú on remarcar aquells aspectes positius de la seva actitud o progrés i també animar a reforçar aquelles coses més fluïdes.

BLOC 4. AVALUACIÓ		1. CONTINUADA
ACTIVITAT	4.1.3.	Diari de classe
OBJECTIUS		MATERIAL
<ul style="list-style-type: none"> • Fer seguiment del treball diari 		<ul style="list-style-type: none"> • Diari de cada alumne • Guió de preguntes
DESENVOLUPAMENT		DURADA
		-

Aquesta activitat l'utilitzen molts instituts com a eina de seguiment i avaluació d'*Educar en Participació*. És important poder consensuar amb el professorat com es durà a terme, què és preguntarà i qui l'avaluarà per tal que sigui una eina útil per a les joves i no entorpeixi el desenvolupament de les sessions.

Al final de cada sessió d'aula l'alumnat ha de fer un breu recull d'allò treballat. Podem utilitzar les següents preguntes guia:

1. Escriu un titular que reculli el que s'ha treballat avui.
2. Què m'enduc? (què he après?)
3. Quins dubtes m'han sorgit?

4. (Pregunta concreta sobre el contingut treballat)
5. La meua actitud: Què haig de mantenir? Què haig de millorar?
6. La sessió: Què m'ha agradat? Què es pot millorar?

Una altra opció pot ser una activitat que integri tot el que s'ha treballat al llarg de d'Educar en Participació. En [aquest document](#) podeu consultar una proposta d'activitat que demana recollir els continguts treballats al llarg de les sessions de forma teòrica i pràctica. Tot i no ser el format ideal per treballar ni avaluar Educar en Participació pot servir a les dinamitzadores en casos concrets, per exemple per tenir una eina de reavaluació.

BLOC 4. AVALUACIÓ		2. FINAL
ACTIVITAT	4.2.1.	Valoració final d'Educar en Participació
OBJECTIUS		Aquesta activitat ens pot servir per treballar: Bloc 3. Poder. 2. I ara què?. 2. Com podem seguir participant?
<ul style="list-style-type: none"> • Avaluar què han après les participants d'Educar en Participació • Avaluar la proposta pedagògica d'Educar en Participació 		MATERIAL
		<ul style="list-style-type: none"> • Preguntes d'avaluació
DESENVOLUPAMENT		DURADA -
<p>A continuació es proposen un seguit ítems a valorar, els quals es poden treballar a través de diferents dinàmiques d'avaluació en funció del grup i el temps disponible, des de activitats participatives i de construcció conjunta, qüestionaris, en petit o gran grup, incloent autoavaluació i entre iguals etc.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Escull cinc paraules amb les que poguessis definir aquesta assignatura 2. Explica breument el contingut i l'objectiu de l'assignatura 3. Explica breument què has après al llarg de l'assignatura 4. Valora de l'1 (menys) al 10 (més) la utilitat que ha tingut per tu l'assignatura (posa algun exemple) 5. Valora de l'1 (menys) al 10 (més) la teva participació 6. Explica breument el procés de funcionament del projecte del teu grup de treball (limitacions, problemes, solucions...) 7. Explica i valora de l'1 (menys) al 10 (més) quina ha estat la teva implicació en el projecte 8. Explica i valora de l'1 (menys) al 10 (més) la participació de la resta dels teus companys i companyes de grup en la realització del projecte 9. Com veus el futur del vostre projecte? Té possibilitats de continuar? 10. Trobes que hi ha hagut algun canvi en la teva relació cap al grup i el treball realitzat des de l'inici de l'assignatura fins ara? Argumenta la teva resposta 11. Creus que t'ha servit per alguna cosa l'assignatura? En cas afirmatiu explica 		

en què.

12. Quan es va presentar *Educar en Participació* a l'inici, esperaves que fos com ha estat? Perquè? (satisfacció expectatives)
13. Valora de l'1 (menys) al 10 (més) el format de les classes d'*Educar en Participació*. Justifica la resposta i posa algun exemple.
14. Valora de l'1 (menys) al 10 (més) el paper i la relació amb les dinamitzadores. Justifica la resposta i posa algun exemple.
15. Valora de l'1 (menys) al 10 (més) el paper del professorat de l'institut. Justifica la resposta i posa algun exemple.
16. Fes alguna aportació que ens ajudi a millorar l'assignatura.

Serà important generar un espai per compartir les respostes a les preguntes anteriors i compartir el punt de vista i les sensacions de les dinamitzadores respecte al funcionament del curs.

Alhora podem aprofitar aquest espai per recuperar aspectes treballats anteriorment i convidar a seguir participant a l'entorn, ja sigui al Casal de Joves o a d'altres entitats.

5.4. RECULL DE DINÀMIQUES

- [JOCS DE CONEIXENÇA I CONFIANÇA](#)
- [DINÀMIQUES DE COOPERACIÓ I TREBALL EN EQUIP](#)
- [DINÀMIQUES PER A DINAMITZAR DEBATS](#)
- [DINÀMIQUES PER A TREBALLAR LA PREVENCIÓ DE CONFLICTES](#)
- [ACTIVITATS D'EMPATIA I COMUNICACIÓ](#)
- [DINÀMIQUES DE REVISIÓ](#)

JOCS DE CONEIXENÇA I CONFIANÇA

Aïllant

Tots els participants es col·loquen en rotllana menys un, que està al mig i té l'aïllant (parador). Comença una persona de la rotllana dient el nom d'un altre company. El parador ha d'intentar tocar al cap de la persona que han dit amb l'aïllant, però la persona anomenada, per evitar que la toquin, ha de dir el nom d'algú altre, llavors el parador haurà d'intentar toca la següent persona anomenada, i així consecutivament fins que aconsegueixi tocar el cap a un company abans que hagi dit el nom d'algú altre. En aquest cas, el company tocat passarà a ser el parador.

Els Cercles

Es fan dos cercles, un interior i un altre exterior. Els de dintre miren cap a fora i els de fora miren cap a dintre. Els de fora van donant voltes fins que el monitor diu stop. Estaran davant una persona del cercle de dins i s'hauran de dir 4 coses per conèixer-se.

Els Fans

Els participants van caminant per l'espai i quan es troben davant d'algú juguen a «pedra-paper-tisora». El que perd, es posa a darrere del que ha guanyat formant un tren i corejant el seu nom (exemple: Maria! Maria!). Així successivament fins que es troben dos grans cues de gent i juguen l'última partida.

El llençol

Es divideix als participants en dos grups. Cada grup es posa en fila al davant del llençol (un per cada banda) de manera que els jugadors de diferent equip estan cara a cara però no es veuen amb el llençol. En baixar-se el llençol, les persones que es veuen (és a dir els primers de la filera) han de dir el nom de la persona que veuen, abans que ho digui l'altre. Qui trigui més queda eliminat. Guanya el grup que més participants tingui al final de la ronda.

El nus humà

Es fa una rotllana i un dels membres del grup queda fora amb els ulls tapats. Mentre, els altres s'agafen de les mans i es comencen a enredar. Una vegada consideren que el nus és prou difícil de desfer, criden a la persona que s'ha quedat fora del cercle i aquest, ara amb els ulls destapats, ha de desfer el nus, sense fer mal i sense que ningú es deixi anar de les mans.

Les parelles

El grup es disposa en dues rotllanes concèntriques que es miren entre si. Tothom ha de tenir la seva parella a davant i recordar-se de qui és. Aleshores, comencen a girar les dues rotllanes en sentits oposats. Quan es diu PROU!!, o bé, s'atura la música (si n'hi ha), tothom corre a buscar la seva parella. Quan es troben, s'han d'abraçar i seure de cul a terra. L'última parella a seure s'elimina. Es pot anar canviant la premissa de «fer-se una abraçada» per altres premisses, com ara, intercanviar-se una sabata, buscar un lloc elevat on pujar o bé tocar-se alguna part del cos.

Peus Quiets

Un nen té la pilota i la llança a l'aire, dient al mateix temps el nom d'un altre company, el qual ha d'intentar agafar la pilota com més aviat millor i dir : – peus quiets!- (la resta de joves s'aturen). Quan tothom està assegut, la persona que té la pilota ha de fer tres passes i intentar tocar la persona que tingui més a prop. No obstant això, si en llançar la pilota a l'aire, el que ha estat nomenat la pot agafar abans que caigui a terra, té l'oportunitat de poder-la llançar de nou i dir un altre nom. Cada vegada que et toca la pilota passes per un estadi diferent: ferit, greu i mort.

Tot s'hi val

En la primera, ens col·loquem tots en rotllana asseguts al terra, excepte una persona (la que para). Qui pari haurà de tocar el cap a algun jugador assegut, i llavors els jugadors

del seu costat s'hauran d'aixecar i córrer (donar la volta per fora la rotllana i tornar), però com que la persona que para també donarà la volta per poder seure, una de les 3 persones no tindrà lloc per seure i haurà de tocar el cap d'algú altre, i així tota l'estona. Es diu «tot s'hi val» perquè per poder seure pots fer "trampes" (no pots córrer en sentit contrari ni passar per dins la rotllana) però pots agafar els rivals, tirar-los (intentar no fer mal), etc.

El brother

Es fan parelles, una del grup A i una altra del grup B, a partir d'aquí el grup es separa en dues files diferents, la A i la B. Aquestes dues files corren per l'espai com si fossin un cuc independents l'una de l'altra. En un moment determinat la persona dinamitzadora crida "Brother!" i cada persona ha d'intentar trobar la seva parella i seure juntes a terra. Quan totes les parelles s'han reunit es tornen a formar les files i es torna a començar, intentant sempre fer-ho en el mínim temps possible.

El nom ràpid

Tot el grup està assegut en rotllana, excepte una persona que està al mig, deixant una cadira lliure. La persona que està a l'esquerra de la cadira lliure, haurà de picar la cadira i dir el nom d'una altra persona del grup, que s'haurà d'aixecar i intentar seure al lloc buit (no pot ser el que ell ha deixat), abans que la persona que està en mig.

Les pinces

Explicarem dues variants. En la primera, tots els jugadors tenen dues pinces enganxades a la samarreta (a l'esquena) i entren dins un cercle. Quan comença, tots els jugadors han d'intentar robar les pinces dels altres sense que robin les seves. Si et roben totes les pinces, has de sortir del cercle. Guanya qui roba més pinces sense perdre les seves.

En l'altra variant cada jugador té 3 pinces i ha d'aconseguir enganxar-les als altres jugadors, quan no tens cap pinça surts del cercle, però a fora hi ha observadors que comproven que no te'n queda cap, i si encara en tens, et tornen a posar a dins el cercle.

DINÀMIQUES DE COOPERACIÓ I TREBALL EN EQUIP

Els 100 usos d'un objecte

Aquesta activitat es treballa en quatre rondes de tres minuts cada una. Primer es deia un objecte i individualment havien de dir tants usos com els hi passes pel cap, després es donava un altre objecte i es feia el mateix procediment amb grupets de tres persones, es repeteix l'acció amb un objecte diferent amb un grup més gran (per exemple les comissions de treball del projecte) i finalment tot l'alumnat s'uneix amb un quart i últim objecte. D'aquesta manera es vol veure la importància del treball en equip, a més persones, més idees.

La frontera

Es penja una corda a una alçada on les participants no puguin passar d'una banda a l'altra saltant. Així doncs, se situa tot el grup a una banda de la frontera, i se'ls demana que passin a l'altra banda. Així doncs, l'única premissa que hi ha, és: la responsabilitat que totes les persones travessin la frontera, és de tot el grup.

L'ordre perillós

Durada: 20 minuts. Disposats en una sola fila, sobre de la cadira (en cas de poder fer l'activitat en un gimnàs o en l'exterior, els bancs son més adients), els alumnes s'han d'anar ordenant en funció d'unes consignes establertes per l'educadora, tot sense caure ni posar el peu al terra, aquestes consignes poden ser:

- ordenar-se per ordre alfabètic a partir del nom, a partir del cognom
- ordenar-se per alçada sense possibilitat de parlar
- ordenar-se a partir dels colors de samarretes
- ordenar-se a partir d'altres tipologies que l'educadora consideri adients en dificultat i en funcionalitat

Una vegada ho hem provat podent parlar, els donem 5 minuts per tal que estableixin un sistema de comunicació. A partir d'aleshores, juguem en silenci.

El pèndol

Durada: 15 minuts. En grups de cinc o sis alumnes encerclats amb les cames enllaçades, un alumne es disposa al mig amb els ulls tancats (o embenats), aquest adoptarà una posició de rigidesa total, de forma que els companys que l'encerclen el mouran amb suaus moviments, tal com si es tractés d'un pèndol, conforme l'alumne del centre va guanyant confiança i es deixa anar, els alumnes del cercle projecten moviments més pronunciats, però sempre acompanyant l'alumne del centre. L'objectiu dels participants del cercle és que l'alumne vagi guanyant confiança i l'única manera es donar-li la seguretat que no caurà. Tots els alumnes passaran pel centre del cercle, fent de pèndol.

Llapis dins l'ampolla

Durada: 25 minuts. Cal que cada grup aconsegueixi introduir un llapis o bolígraf dins d'una ampolla tirant d'un cordill conjuntament. Abans de començar el joc hem de preparar una roda amb la corda i el llapis (lliguem tants trossos d'uns 60 cm de cordill al llapis com membres hi hagi al grup). Cada membre del grup agafa un extrem de cordill i han d'introduir el llapis dins de l'ampolla que estarà situada a una distància del punt d'inici.

Quadres cooperatius

Durada: 20 minuts. S'ha de dividir el grup en grups de cinc persones. A cadascuna d'aquestes li donem un sobre amb peces geomètriques. L'objectiu del joc és que cadascú aconsegueixi fer un quadrat de la mateixa mida amb les formes retallades. El problema és que les figures que rep cada persona amb el sobre no estan ordenades, és a dir, únicament amb les seves figures no poden completar el quadrat. També pot passar que un nen tingui molt poques fitxes, i que un altre en tingui més de les que li calen.

Del que es tracta és que els alumnes puguin intercanviar-se les fitxes, sempre en silenci. No es podrà agafar cap peça de cap jugador, i només es podran deixar al mig les que no interessin i esperar que un altre jugador en cedeixi alguna.

Un cop finalitzat el joc (sol durar uns 20 minuts), podem fer moltes preguntes, per animar la conversa, que tinguin a veure amb el comportament cooperatiu durant el joc. Aquestes preguntes poden ser del tipus següent:

- Com us heu sentit?
- Com s'ha sentit el jugador que tenia molt poques peces?
- Algú s'ha adonat que el jugador "x" tenia tan poques peces?
- Heu hagut de trencar algun quadre per poder fer els altres?
- Quan heu vist la solució?
- Què has sentit quan algú no ha respectat les regles del joc?
- T'has enfadat amb algú perquè no veia la solució?
- Com creus que podries haver acabat abans?

L'illa s'encongeix

Col·loquem un gran llençol a terra, i expliquem que el llençol simbolitza una illa en mig d'un mar molt perillós, ple de taurons. Aquesta illa, a poc a poc, està desapareixent, però els seus habitants han de sobreviure. Davant d'això, cada vegada anem encongint més el llençol. El grup s'haurà d'anar adaptant a la mida de l'illa, evitant que ningú caigui a l'aigua (fora del llençol). Quan una persona cau, s'elimina. En cas de no disposar de llençol, també es pot utilitzar una corda.

L'ampolla al mig

Es divideix la classe en grups de cinc o sis persones. Es marca una línia i es deixa un objecte al terra a una distància aproximada de 2 metres. L'objectiu és que cada grup aconsegueixi agafar l'objecte sense que ningú passi la línia (trepitjant el terra, s'entén). La forma de solucionar el problema és que facin una cadena entre totes les persones de grup, la última del qual es col·loqui sobre la línia que inicia la distància amb l'objecte. La idea és que formin un vano i aquesta persona, sense sobrepassar la línia pugui anar baixant cap el terra sense trepitjar-lo, de tal manera que aconseguirà agafar l'objecte.

Passar el Riu

Es divideix la classe en grups de cinc o sis. Seguidament es reparteixen dos papers i mig (un doblegat) de diari a cada un dels grups. Se'ls col·loca en una punta de classe i es demana que un per un, vagin d'una punta de l'aula a l'altra i tornin sense tocar el terra, ni arrossegar el paper de diari, ni fer-lo malbé, ja que l'hauran d'utilitzar la resta de companys/es. Un cop hagin arribat totes les persones de tots els grups farem repetir la mateixa acció però aquesta vegada amb tot el grup. És a dir, anar a l'altra punta de la classe i tornar sense que ningú del grup toqui el terra, no s'arrosseguin els papers, o els facin malbé. Remarcar que es farà competitiu entre grups per tal de motivar-los però la competitivitat no té cap altra finalitat.

Construïm ponts

En aquesta dinàmica, els alumnes s'organitzen en grups de cinc membres als quals se'ls reparteixen deu periòdics i una cinta adhesiva. Amb aquestos materials, l'equip tindrà cinc minuts per poder realitzar un pont que sigui capaç de suportar un llibre de gran tamany posat a sobre i que permeti que aquest llibre pugui passar per sota. En aquest sentit, cal que els participants s'organitzin bé, és a dir que planifiquin com construir el pont abans de començar i que un cop traçat el pla reparteixin diferents tasques a cada membre. Amb aquesta activitat es va treballar el repartiment de rols. Només si tots els membres del grup participen podran aconseguir fer el pont a temps. És per això que, es necessari que abans de començar, es consensui com van a fer el pont i la tasca que farà cada integrant.

El joc dels colors

En aquesta dinàmica se'ls col·loca a tots els alumnes un gomet de diferents colors al front i se'ls demana que es distribueixin en grups per l'aula. Generalment els alumnes tendeixen a agrupar-se per colors. Aquesta tendència a la homogeneïtat és utilitzada per mostrar que són més eficaços els grups heterogenis i que els alumnes entenguin que quan més heterogenis són els grups més s'enriqueixen els seus participants. L'heterogeneïtat aporta més punts de vista, moltes maneres de fer, diferents competències i destreses i fruit d'aquesta diversitat en genera més aprenentatge. Fins i tot, la discrepància que és més present en aquest tipus de grups és més formadora que la homogeneïtat.

Les figures de plastilina

Donem un tros de plastilina a cadascun dels nois i noies. Els demanem que representin alguna cosa, com per exemple l'alegria (quan més concret, és més fàcil, i quan és més abstracte es complica). Ho hauran de representar amb la plastilina i sense comentar res. Una vegada representat, els demanarem que s'ajuntin amb grups d'unes quatre persones, i els demanarem que ajuntin totes les seves figures, i en facin una nova bola de plastilina. Ara, també sense parlar, hauran de representar el mateix concepte, però posant-se d'acord.

El joc de la Nasa

L'objectiu d'aquesta dinàmica és doble: per una banda, descobrir que les decisions preses en equip són més encertades que les decisions individuals i que el treball en equip, en general, és més eficaç que el treball individual; i per altra banda, reflexionar sobre el treball en equip. El desenvolupament i el material de l'activitat els podeu al següent enllaç: http://www.xtec.cat/crp-santceloni/CAAC/joc_nasa.pdf

Bons i dolents

Es reparteixen rols a les alumnes: 20-30% són dolents, una persona caçadora i la resta bons. Cadascú sap el seu rol, però no el comparteix amb ningú. Abans de començar a jugar, totes es tanquen els ulls i en silenci les dolentes es "despertem" i s'identifiquen. A partir d'aquí, es duren a terme rondes, on debaten entre elles per triar una persona que quedarà eliminada i revelarà el seu rol. El joc acaba quan només queden "vives" persones d'un mateix rol. La caçadora pot eliminar a algú després de ser eliminat.

La Carxofa

Triem una parella voluntària que s'abraçarà asseguda al mig de la sala o el pati. Aquesta parella no s'ha de separar, si ho fa es perd la ronda. La resta del grup va seient i abraçant-se a la parella del mig o als companys i companyes que la rodegen fins formar una gran pinya de gent. Una persona voluntària serà l'encarregada d'intentar separar el grup i arribar a la parella central. Pot fer servir l'estratègia que vulgui sense fer mal a ningú per anar traient persones de la gran pinya. Cada persona que s'elimini de la pinya ajudarà a qui està dissolent-la, canviant de bàndol. La ronda s'acaba quan la parella del mig se separa, hi hagi o no encara persones a la pinya.

DINÀMIQUES PER A DINAMITZAR DEBATS

PHILIPS 66

Es formen grups de 6 persones màxim que durant 6 minuts tracten un tema diferent o diverses qüestions d'un tema del joc. Després es posa en comú en gran grup a través dels portaveus de cada un dels grups.

Cafè rodant

Situem tants papers d'embalar com temes necessitem treballar. Cada paper d'embalar tindrà anotats alguns conceptes i preguntes que puguin orientar el debat. Situarem cada paper d'embalar a sobre d'una taula. Aleshores, en petits grups, els farem anar rodant lliurement pels papers d'embalar. En cada paper han de debatre sobre el tema que hi ha sobre la taula, i anar anotant idees, opinions o noves preguntes, que s'aniran completant amb les que han anat sorgint dels grups anteriors i/o posteriors. Per acabar, amb l'ajuda de les anotacions que han quedat als papers d'embalar, podem posar en comú totes aquelles idees que han sorgit. Podem proposar que l'exposició de les conclusions les realitzi l'últim grup que hi havia al voltant d'aquell paper d'embalar.

El termòmetre

Situem a tot el grup en una línia recta mirant endavant. Aleshores els proposem temes o afirmacions amb les quals poden estar, o no, d'acord. Els demanem, doncs, que es posicionin físicament a una banda o l'altra de la línia segons estiguin d'acord, o no. Una vegada totes estan situades, comencem a argumentar les diferents posicions. És important especificar que al llarg del debat es pot canviar d'opinió, i per tant de cantó de la línia. Depenent del nivell de participació i posicionament del grup, podem forçar que se situïn a una banda o l'altra de la línia, o podem permetre punts entremitjos.

El ring

El ring consisteix en què cada grup ha d'aportar el nombre d'arguments a favor i en contra igual al nombre de membres del seu equip. Un grup de 5 persones? Doncs han de pensar 5 arguments a favor i 5 arguments en contra. La dinàmica funciona així: deixem que els grups preparin el seu argumentari i mentrestant, anem elaborant una matriu a la pissarra amb el nom dels equips i amb dues entrades: arguments a favor i arguments en contra. Passat un temps, cridem al ring. En aquest moment, és important crear l'espai necessari davant o al centre de l'aula. És llavors quan un membre de cada equip ha de

sortir al ring (dic obvietats, però si tenim 5 equips, en cercle al ring hi haurà un membre de cada un dels 5 equips). Un cop estan totes, cada membre ens ha de dir un argument a favor del tema proposat. Si l'argument és sòlid, els sumem un punt en la matriu a la fila d'arguments a favor. Si l'argument es repeteix en aquesta ronda o en d'altres, o no és sòlid, aquest membre és eliminat del ring i no suma punts. Un cop tots els participants han dit el seu argument, tornen al seu grup i cridem a altres persones al ring i així successivament. Aconseguirem al final un gran argumentari i un cop fet, podrem passar llavors a la fase de trobar un consens sobre el tema...

La foto viva

Aquesta dinàmica proposa que cada grup desenvolupi una escena teatral animada que expliqui la seva opinió sobre un tema. En un moment donat la representació s'atura i els participants es queden «glaçats» com si fossin una foto: és el moment que intervingui la resta de participants que no estan actuant. Qui vulgui s'aixecarà, posarà la mà sobre algun dels actors i provarà d'endevinar quina seria la seva següent reacció davant el desenvolupament de l'acció fins al moment. Es poden anar provant diferents reaccions de diferents personatges fins que es doni per bo el significat. Després es podrà posar en comú les idees que n'extraïem de la dinàmica. Una forma més clàssica de posar en comú el treball en grups és tenir un suport físic per apuntar (paper d'embalar o pissarra) les idees que han anat sorgint dels grups. Quan tinguem totes les idees i les posem en comú, serà interessant poder fer un esquema diferenciant entre idees concretes de treball i d'altres més transversals o a tenir en compte en altres àmbits. Dependrà també de si els diferents grups de treball han parlat sobre el mateix tema, o si cadascú ha treballat una àrea diferent.

Les imatges de les mil paraules

Per tal de dinamitzar un debat, podem buscar i imprimir imatges o fotos sobre el tema de referència, i demanar que en petits grups posin en comú que els suggereix cadascuna de les imatges, si hi estan d'acord amb la idea que representa o no. Una vegada feta aquesta selecció, les podem classificar a la paret en dues columnes, sempre acompanyat d'una justificació. Les que ens agraden o compartim i les que no. Podem anar anotant les idees que van sorgint, per tal d'anar guiant el debat, i anar arribant a conclusions.

Els paquets de consensos

Proposem un tema de debat. Una vegada proposat, deixem 2 o 3 minuts per tal que vagin caminant per la sala, mentre pensen la seva opinió. Passat aquest temps, diem stop. Quan diem stop, cadascú ha de buscar una persona que tingui a la vora. Cada parella, doncs, ha de compartir les seves opinions, tenint un petit debat, i intentant arribar a un consens. Passats d'entre 2 i 5 minuts, demanem que tornin a caminar, però ara, si la parella ha arribat a un consens, caminarà junta i serà un paquet, sinó, seguiran caminant per separat. Anirem repetint l'STOP, fins que hi hagi 1, 2 o 3 grans grups amb opinions consensuades. Una vegada en quedin entre 2 o 3 grups, podem fer el debat final totes juntes.

DINÀMIQUES PER A TREBALLAR LA PREVENCIÓ DE CONFLICTES

Sortir del cercle

Es forma un cercle en el qual tots i totes els i les participants, dempeus, traven fortament els seus braços. Prèviament s'ha tret del grup una persona, o tantes com vegades es vulgui repetir l'experiència, a les que s'allunya del grup. La consigna que se'ls dóna és que una a una seran introduïdes dins el cercle, tenint dos minuts per "escapar sigui com sigui".

A les persones que conformen el cercle se'ls explica que han d'evitar les fugues "per tots els mitjans possibles", però que arribat el cas en què una de les persones preses demana verbalment si se la deixa abandonar el cercle, aquest s'obrirà i se li deixarà sortir.

Posteriorment es procedirà a l'avaluació buscant determinar quin era el conflicte, com s'han sentit les participants, analitzant els mètodes empleats per cada part i buscant correspondències en la societat i en la nostra realitat quotidiana.

Els planetes

Es divideix la gent en tres grups iguals. Cada grup són els habitants d'un planeta. Es produeix la trobada entre els habitants dels tres planetes. Es deixa un temps prudencial fins que es pot veure que el xoc-conflicte no dóna més de si i se'ls fa reunir per prendre alguna decisió. A continuació es deixa uns altres deu minuts per veure com actuen.

Una variant és que la dinamitzadora proposi al final la celebració d'una conferència interplanetària en què es negociï un acord beneficiós per a totes les parts.

Al final és imprescindible realitzar una avaluació partint dels sentiments experimentats i comprovant les diferents actituds i valors aflorats.

ROLS:

- SÉCULAX-seculorum
 - Sou molt religioses
 - La vostra societat és jeràrquica.
 - Teniu una líder a qui heu de protegir a qualsevol preu (trieu-lo ara).
 - La vostra salutació és una profunda reverència.
 - Patiu una greu malaltia que només es pot curar si us arrossegueu pel terra del planeta Rurálix (inclosa la líder).
- AFRODITANIA
 - El vostre màxim objectiu a la vida és ser feliços i reproduir-vos.
 - Teniu un comportament sexual molt liberal.
 - Per a reproduir-vos només podeu aparellar-vos amb éssers d'altres planetes.
 - Sou bastant individualistes.
 - La vostra salutació consisteix a fregar nassos amb altres persones.
- RURÁLIX
 - En el vostre planeta viviu de l'agricultura.
 - Només recolliu la collita un dia a l'any. Avui és aquest dia.

- No teniu caps. Per decidir alguna cosa us heu de posar tots i totes d'acord.
- Sou pacifistes i no violentes.
- La vostra salutació és una abraçada.
- Marqueu la frontera del vostre territori perquè éssers d'altres planetes puguin distingir-la (feu-ho ara).
- El vostre planeta és inexpugnable. Ningú d'un altre planeta pot entrar-hi (només poden entrar el dia de la collita).

Les fotografies conflictives

Consisteix a buscar solucions a una situació de conflicte plantejada. No es tracta d'arribar a una solució concreta acceptada pel grup, encara que aquesta pugui donar-se.

Es dialoga sobre fotos, cartells, quadres, diapositives etc. que mostren situacions de conflicte.

Es divideix el grup en subgrups de 3 a 5 participants. En un lloc ben visible se situa la foto de la situació conflictiva. Cada grup debatrà durant un temps i després representarà fent teatre, davant la resta, les possibles solucions que donarien a les persones que apareixen a la imatge per tal de resoldre el conflicte en qüestió. Després, exposaran al grup de forma raonada la seva decisió. Cada grup pot centrar-se en un dels actors que participen en el conflicte.

L'avaluació pot fer-se contrastant les diferents situacions representades per cada grup amb la realitat, discutint per què s'ha triat aquesta i no una altra i dialogant sobre les més convenients.

«No hay mal que por bien no venga»

Proposem als alumnes que, primer individualment i després en parelles, escriguin una llista de sinònims de conflicte. Després, mitjançant una roda d'intervencions, cada parella aporta una paraula sense repetir les ja dites. Anotem a la pissarra els sinònims en dues columnes: en una les que associen al conflicte amb una cosa negativa (guerra, mal, baralla, enemistat ...) i, en l'altra, les idees més positives (oportunitat, canvi, repte ...). A continuació els demanem que pensin en alguna situació de conflicte que els va aportar alguna cosa positiva (una amistat, una millora, el descobriment de les seves fortaleses ...). Remarquem les possibilitats de maduració personal aparellades a les dificultats amb què ens enfrontem. Després, repetim l'activitat però ara pensant en un conflicte del qual en vam sortir malparats. En exposar les experiències negatives hem de diferenciar el problema de la forma en què es va tractar, posant l'accent en què el veritablement negatiu van ser les respostes. Concloem que els conflictes en si mateixos no són positius ni negatius, tot depèn de la forma en què els afrontem.

La taronja

Demanem a dos voluntaris que s'asseguin l'un davant de l'altra. Enmig de totes dues persones, situen una taronja, i deixem que interactuïn. Podem fer la meitat del grup en parelles, i l'altre meitat observant. Davant d'aquesta situació, cal observar com actua cadascun dels membres de la parella, per després poder debatre sobre com s'ha sentit cadascú, qui ha pres la iniciativa, si han treballat per posar-se d'acord...

És la meva cadira!

Fem sortir de l'aula la meitat del grup i ens assegurem que no puguin sentir el que passa a l'interior. Amb l'ajuda dels alumnes que s'han quedat a l'aula, arraconem la meitat de les cadires i fem que cada alumne s'assegui en una de les cadires disponibles. Els indiquem que no han de cedir la cadira als companys de fora o que només la poden cedir si l'altra persona els convenç de fer-ho de manera respectuosa. Diem als alumnes que han sortit de l'aula que ja poden entrar i que han d'escollir una de les persones que estan assegudes i convèncer-la que els cedeixi el lloc. Cap dels dos grups no coneix les instruccions que ha rebut l'altre grup. Observem el que passa sense interrompre i anotem tot el que després vulguem comentar amb tot el grup. Iniciem un debat sobre com s'han sentit uns i altres, quins pensaments han tingut, amb quines dificultats s'han trobat, què haurien volgut fer i no s'han atrevit a fer, etc. És important que preguntem als participants sobre el que han pensat i el que han sentit durant l'exercici, fent èmfasi que pensar i sentir són coses diferents. També és important que durant l'observació anotem els comportaments més assertius i els expliquem després a tot el grup en la fase de debat.

Teatre-fòrum

Podem proposar diferents situacions que originin un conflicte, o els podem demanar que les proposin les alumnes. Repartim aquestes situacions en petits grups. Cada petit grup haurà de representar la situació que li ha tocat. Mentre, el públic observa, però en qualsevol moment alguna persona del públic pot cridar STOP. Quan ho fa, els actors es quedaran congelats, i la persona que ha cridat STOP, podrà sortir a «l'escenari» i substituir qualsevol dels actors, per tal de presentar una alternativa d'actuació. D'aquesta manera, a poc a poc es va duent a terme un debat no parlat, a través del qual van sorgint diferents maneres de resoldre un mateix conflicte.

ACTIVITATS D'EMPATIA I COMUNICACIÓ

El joc dels gomets

Es posa els alumnes en rotllana de manera que es puguin veure tots les cares. Se'ls explica que farem un joc i que per fer-lo necessiten un distintiu. Aquest serà un gomet que els enganxarem al front. Mentre anem enganxant els gomets no poden mirar ni parlar (ulls i boca tancats). Enganxem 4 o 5 tipus de gomets diferents aleatòriament. Un alumne es quedarà sense gomet i un altre en tindrà un de diferent (es pot triar un alumne que participi i que pugui expressar els sentiments i un altre que tendeixi a rebutjar o menysprear alguns companys). Quan tots tenen el gomet enganxat, se'ls diu que han de fer grups sense parlar. Quan han format els grups es comenta l'activitat (o es passa un qüestionari perquè pensin individualment abans de comentar res). La tendència és a agrupar-se amb els del gomet igual que el seu (tot i que només s'ha dit que facin grups), els del gomet diferent i sense o bé es queden sols o s'ajunten (però en tot cas quasi sempre se senten diferents i alguns s'enfaden encara que els costa reconèixer-ho).

Aquesta activitat serveix per reflexionar sobre com se senten els que es queden sols o els que són "diferents" i quina és la nostra actitud al respecte. Es demana com s'han

sentit, quina actitud han pres, com s'han agrupat, com han sabut quin era el color del seu gomet, si algú ha rigut dels "diferents", si això passa a la classe, si som tots iguals o tots diferents, si a algú li agrada estar sol (a vegades), si ens agrada trobar un grup del que sentim que en formem part...

Què podem fer quan algú està sol? Què ens agradaria que ens fessin a nosaltres?

Com m'agradaria que actuessin si estigués...

Es divideix la classe en grups de quatre o cinc. Cada grup ha de pensar "què volem que els altres facin quan sentim... tristesa, ràbia, alegria, vergonya, avorriment, enyorament, soledat, nerviosisme, enamorament".

Es tracta que busquin aquelles actituds dels altres que ens fan sentir bé quan sentim... No allò que se suposa que han de fer o que és correcte.

Caldria trobar almenys 5 actituds per cada emoció (si se'n demanen menys es paren en trobar-les, amb cinc han de pensar més...). Tots els membres del grup han d'estar d'acord amb les respostes donades.

Quan acaben es demana si els ha costat o no posar-se d'acord i per quin motiu, quines dificultats han trobat... Després es posen en comú les respostes... Hi ha acord? Hi ha actituds que serveixen a una persona i a una altra no?, com podem saber el que esperen els altres? (tendim a fer als altres el que volem que ens facin i això no sempre és aconsellable). A partir de les respostes es pot treballar la regulació emocional (a més de l'empatia). Si alguna resposta de les donades no ens sembla acceptable, cal preguntar quines serien les conseqüències, si tothom hi sortiria guanyant, com ens sentiríem després...

Etiquetes

Es penjen cartells amb diferents paraules a l'esquena de cada alumne, de manera que cadascú pugui veure els cartells de tothom excepte el seu (els cartells han de dir sóc molt simpàtic, sóc un pesat, sempre estic de bon humor, sempre estic fent bromes, sóc avorrit, no m'entero de res, m'encanten els donuts, sempre estic a la lluna, sóc molt amable, faig pudor, ballo molt bé, sóc un "lligon", sóc molt tímid, sóc encantador, faig una mica de pena...) La consigna és que han d'imaginar que estan en una festa o trobada d'un grup d'amics de primària que fa un parell d'anys que no es veuen i han d'intentar parlar amb tothom (preguntar-los com els va la vida, quina música escolten...les preguntes que se'ls occorren). Poden introduir-se en la conversa d'altra gent i intentar esbrinar com més coses millor.

Mentre dura el joc el professor ha d'anar recordant que han de parlar amb tothom per tal de facilitar les interaccions. Després d'uns 10 minuts es para el joc i tothom seu.

Es demana a cadascú com s'ha sentit i què li ha semblat el joc i si s'imagina quin rol té i com ho ha notat. La reflexió és al voltant de com ens fan sentir les etiquetes. Es pot aprofitar per parlar de situacions reals que hi ha a la classe. Cal intentar capgirar els rols reals del grup.

Missatges jo

Creem un clima de tranquil·litat a l'aula. Podem, fins i tot, posar música d'ambient. Una vegada tots estan tranquils, els demanem que pensin una situació que algun company o companya hagi fet, i no l'hagi fet sentir bé. Una vegada tenen la situació al cap, els demanem que pensin com articularien una frase de l'estil: «Jo em sento... Quan tu... Perquè... I m'agradaria que...». Una vegada han pensat la frase, els convidem a buscar a la persona a qui li volen dirigir el missatge per tal de fer-ho.

És important que hi hagi una reflexió posterior sobre la importància de comunicar-nos les coses de forma empàtica i constructiva.

Dictat de dibuixos

Activitat que permet adonar-se de com és necessari el feedback per a una bona comunicació. Els alumnes se situen per parelles donant-se l'esquena. Cada membre de la parella té un dibuix amb figures geomètriques que haurà de dictar a l'altra persona, i aquesta l'haurà de reproduir el més fidelment possible. L'alumne que dibuixa no pot preguntar. Primer dicta un i després s'intercanvien els rols. No poden ensenyar els originals.

Es pregunta com els ha anat, qui ha dibuixat millor...teòricament la segona persona que dicta hauria de ser més curosa en dictar, ja que ha experimentat les dificultats del joc (no li diuen el tamany, la posició de les figures...). Un cop han comentat aquesta experiència repeteixen el dictat però aquest cop el dibuixant pot preguntar.

Es comparen els dos dibuixos (amb i sense preguntes) i entre tots s'intenta arribar a conclusions (que la comunicació ha de ser exacta i precisa, que donem coses per sabudes que l'altre no sap, que si preguntem ens entendrem millor...)

DINÀMIQUES DE REVISIÓ

Les bambes

Situem a tot l'alumnat a una punta de l'aula o el pati. Amb un cordill o guix marquem una línia a uns 50 metres que seria el «GENIAL», una línia als 25 metres que seria «REGULAR». És aleshores quan anem dient, d'un en un, els ítems que pretenem revisar, com ara, la participació del grup, les activitats, el paper del professorat... A cada ítem, l'alumnat haurà de llençar el seu calçat més a prop o més lluny, depenent de l'opinió que tingui. Posteriorment, cada alumne ha d'anar a allà on ha caigut la bamba, i des dels llocs on són, han de justificar la seva posició.

Reduir, reciclar, reutilitzar

A la sala es pengen a la paret, a la vista de tothom, tres cartells grans, en un hi ha escrita la paraula Reduir, en un altre Reciclar i en el tercer Reutilitzar. En aquests tres cartells, de forma individual o en petits grups, han d'escriure el següent:

- Reduir: hi especificaran continguts, dinàmiques o aspectes que creguin que cal eliminar o reduir de la formació. És a dir, els aspectes que no els han agradat gens. També pot fer referència a les formadores, el grup...
- Reciclar: hi especificaran tot allò de la formació que mantindrien però ho farien diferent. És a dir, allò que els ha agradat, però que creuen que es pot millorar.
- Reutilitzar: s'hi especificaran tots aquells aspectes de la formació que es valorin positivament, i no necessitin cap canvi, és a dir, que mantindrien igual per a una propera formació.

Una vegada totes les persones del grup han escrit la seva opinió, podem fer una llegida per tal de posar-ho en comú.

La diana humana

Situem el grup en rotllana, i la dinamitzadora es situa enmig. Va dient cadascun dels ítems que volem revisar, i expliquem a l'alumnat que s'haurà d'apropar a la dinamitzadora si ho valora molt positivament, i allunyar-se si ho valora negativament. Cadascú des del seu lloc (on expressa la seva opinió), pot justificar la seva posició.

El mur

Pengem un paper d'embalar molt gran a la paret on apareguin diferents preguntes que acompanyin a la revisió, i que alhora demostrin els ítems que es pretenen valorar. A partir d'aquí, es demana a l'alumnat que vagin passejant per l'aula amb un retolador, i que vagin afegint comentaris, preguntes, respostes o opinions al voltant de cada tema principal. Poden utilitzar el que han escrit els seus companys, posant me gusta, o posant que no estan d'acord, o ampliant la informació. D'aquesta manera, quedarà un mur on hi constarà la opinió de tot l'alumnat. Una vegada omplert, podem fer una posada en comú, llegint allò més rellevant.

EDUCAR EN PARTICIPACIÓ. UNA ASSIGNATURA PENDENT.

Proposta pedagògica i recursos didàctics.

Desenvolupat i editat per: Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya

Adreça: C/ de la Independència, 357 - 08026 – Barcelona

Telèfon: 931 69 00 86

Web: <http://casalsdejoves.org>

Correu: a.pedagogica@casalsdejoves.org / casaldejoves@casalsdejoves.org

Última edició: setembre 2024

Fotografies: Niu d'Imatges. Direcció General de Joventut de Catalunya.

Aquesta obra està sota una llicència de Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional: No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original i sempre citant-ne l'obra original.

